

UKULI

ISSN 0782-8195

Julkaisija

Turun Lintutieteellinen Yhdistys r.y.
PL 67, SF-20101 TURKU

Puheenjohtaja

Rauno Laine

Rauhankatu 9 b B 43, 20100 TURKU
puh. 921-304 562

Toimitus

Päätoimittaja: Vesa Partanen,
Rientolankuja, 20750 Turku
puh. 921-442 397

Raporttitoimittaja: Tapani Veistola,
Hämeenkatu 14 B 26, 20500 Turku
puh. 921-333 081

Artikkelitoimittaja: Jyrki Normaja
Kuvatoimittaja: Pekka Rautsala
Kääntäjä: Kai Winqvist

Irtonumeromyyjä: Tapio Lineri,
Vartiovuorenkatu 7 A 1, 20700 Turku
puh. 921-319 320

Tilausasiat

Päätoimittaja hoitaa tilausasioita.

Ukuli ilmestyy neljästi vuonna 1987.
Lehti sisältyy TLY:n jäsenmaksuun.
Muut maksavat 40 mk TLY:n posti-
siirtotilille TU 5138 66-3.

Hmoitushinnat

1/1 s. 400 mk
1/2 s. 250 mk
1/4 s. 150 mk
takakansi 500 mk

Aineiston viimeiset jättöpäivät

Ukuli 1 1.2
Ukuli 2 1.4
Ukuli 3 1.7
Ukuli 4 1.9

UKULI 18. vsk. (1987) nro 3

SISÄLLYS:

Luonnollisesti luonnonsuojelusta.....	97
Syysmuutto 1986 Varsinais-Suomessa.....	98
Tule Jurmoon rengastamaan.....	119
Rengastusvuosi Jurmossa.....	120
Aaslan yölaulajalaskennat.....	122
Muistatko pinnat 1987?.....	128
TLY:n talvipinnakilpailu.....	129
Kuusikon kätköistä.....	131

Painopaikka

Serioffset, Turku 1987

Kansikuva: Liro

Kuvannut: Jouko Hakala

Luonnollisesti luonnonsuojelusta

Luonnonsuojelu ja ihmisen hyötynäkökohdat muodostavat usein ilmeisen ristiriidan. Nykyaikainen, pitkälle koneistettu metsätalous ei juurikaan sääli kliimaksivaiheen ikimetsiä. Tehokas kalastus vaikuttaa silloin tällöin todelliselta ryöstökälykseltä. Lisää maanviljelyalaa hankitaan jopa parhaimmilla kosteikkoalueilta. Moderni maatalous ei suosi pelloilla lisääntyviä eläinlajeja. Ympäristömyrkyt ja yleinen saastuminen ovat vaarantaneet koko eliökunnan olemassaolon. Luonto on jatkuvassa muutosprosessissa. Tuntuu kuin alkupeäinen, aito luonto olisi ehtyvä luonnonvara.

Luonnonsuojelun merkitystä tuskin kukaan asettaa kyseenalaiseksi. Kotkien talvinen haaskaruokinta suo nuorille yksilöille myrkyttömän ravinnon. Tekopesät (pöntöt ja pesimisalustat) takaavat monille lintulajeille lisääntymismahdollisuuden. Harvinaisten lajien suojeleminen säilyttää luontomme monipuolisena. Maisemanäkökohtien huomioonottaminen rakennussuunnittelussa luo viihtyisän asumal alueen. Monimuotoinen luonnonkaunis Suomi soveltuu hyvin virkistyskäyttöön. Sen vaihtelevuus lämmittää jokaisen luonnonystävän mieltä.

Isänmaassamme luonnon virkistyskäyttö on toteutettu varsin hyvin. Asumalähiöihin on perustettu kunto- ja luontopolkuja. Tosin jokamiehen luontoon tutustuminen on ehkä liikaa ohjattua. Luontopoluilla on tiettyjen välimatkojen päässä informaatiotauluja, joissa kerrotaan olennaisin niitä ympäröivästä elämästä. Luonnosta vieraantuneille, kiireisille ihmisille metsissä liikkuminen ei ole tavallinen harrastus. Television luonto-ohjelmat, kauniit kuvateokset Suomen maisemista ja eläimistä sekä radion linnunlauluohjelmat tutustuttavat nykyihmisen luontoon. Oma-aloitteinen luonnon tutkiminen on harvinaistunut hälyttävästi.

Luonnonsuojelun arvostus on kärsinyt viime aikoina. Syynä saattaa olla se, että luonnonsuojelijat ovat tyytynyt näpertelemään pikkuaasioissa tai kiinnittäneet huomionsa epäolennaisiin asioihin. Kun elintason kehittämistä ja hyvinvoinnin lisäämistä aletaan jyrkästi vastustamaan luonnonsuojelun nimissä, ei suojelutyö mene eteen päin. Maatalousyhdistykseen ei tarvitse palata ennen kuin luontoa voi säästää ja säilyttää.

Tehokkaan luonnonsuojelun esteenä on myönnettyjen määrärahojen vähäisyys. Jos suurin osa ajasta menee tarvittavien varojen hankintaan, on ymmärrettävää, että suojelutyö ei ole niin tehokasta, kuin se voisi olla.

Luonnonsuojelua pidetään usein ikävänä velvollisuutena. Kun jotakin kosteikkoa ehdotetaan säilytettäväksi luonnontilaisena, kirsas maanviljelijä huomaa tuottamattoman, tarpeettoman heinikon arvon ja alkaa kuumeisella kiireellä raivaamaan sitä pelloksi. Suo on taloudellisesti varsin tuottamatonta, siksi suo on ojitettava ja paikalle istutettava kitukasvuisen männikkö. Luonnon säilyttäminen alkupeäisenä on kuitenkin verraton etuoikeus. Luonnon hoitamisesta on hyötyä jo nykyiselle sukupolvelle. Ihminen ei maksimaalisen hyödyn tavoittelussaan valitettavasti huomaa omaa etuaan.

Luonnonsuojelijan mieltä murehduttaa se, että laajoja kokonaisuuksia on vaikea saada suojeltua. Kansallispuistoja ja luonnonsuojelualueita on siellä täällä. Kaikkia biotooppeja suojellaan, mutta mitään yhtenäistä, kaikki elinympäristöt kattavaa, laajaa suojelualuetta ei ole. Uusien suojelukohteiden perustaminen on pitkän paperisodan tulosta. Suojelualan koko ja muoto voivat näyttää hyvältä kartalta, mutta maastossa jotain korvaamattoman arvokasta saattaa jäädä suojelualan ulkopuolelle.

Onko moottoritien ja tehdasalueen välinen suojeltu metsäsaareke tarkoituksensa veroinen? Pitäisikö luonnonsuojelualan ympärilläkin suojella erikoistoimintaa? Onko mielekasta luoda muutama luonnon keidas betoniviidakon keskelle? Eikö luontoa voisi säästää ilman suojelualueita? Näyttää siltä, että ihminen ei sopeudu elämään vuorovaikutussuhteessa luonnon kanssa vaan tuhoaa sitä, kunnes ei ole enää tuhattavaa.

Luonnonsuojelu ei saisi olla vain muoti-ilmiö. Puhetta on usein liikaa — tekoja vähän. Jokainen voi tehdä luonnon hyväksi vielä paljon: suojelualueita voi ehdottaa perustettavaksi, eri lajien kantoja voi seurata ja luonnonsuojeluaatetta voi levittää.

Luonnonsuojelu on kuin hyve: hankala saavuttaa, vaikea toteuttaa, mutta kaikkien ihan-teena.

VPa

Syysmuutto 1986 Varsinais-Suomessa

Hannu Klemola, Jarmo Komi, Tapio Lineri,
Jyrki Normaja ja Vesa Partanen

Työnjakomme oli seuraava: Jyrki Normaja kirjoitti vesilinnut, Jarmo Komi kahlaajat, Tapio Lineri lokkilinnut ja ruokin, Hannu Klemola pedot, kyyhkyt, tikat yms. ja Vesa Partanen varpuslinnut. Tämän uuden tavan etuna on, että katsauksista saadaan edustavampia ja paremmin alueen linnustoa esitteleviä. Ilmeinen haittapuoli kuitenkin on se, että katsauksen tekeminen hidastuu. Tätäkin juttua alettiin koota jo syyskuun puolessa välissä, mutta se valmistui vasta joulukuussa. Jos varpuslintuosio tuntuu sinusta huonosti tehdyltä, se johtuu vain siitä, että se on tehty kahdessa päivässä, koska sain tarvittavan materiaalin vasta joulukuun alussa (aikaa kului tietysti muiden juttujen puhtaaksikirjoittamisessa yms.) Toivottavasti seuraava katsaus valmistuu nopeammin ja varpuslinnuille löytyisi joku muu tekijä kuin lehden päätoimittaja.

Syysmuuttokaavakkeet palautti tänä vuonna 33 lintumiestä, hieman parannusta pariin aikaisempaan vuoteen, mutta vieläkin on ikävän paljon niitä, jotka eivät näe lintuakaan syksyisin yhdistyksen toimialueella. Kaavakkeiden vähäistä lukumäärää toki korvaa niiden korkea laatu. Muina lähteinä olemme käyttäneet Turun Sanomia, yliopiston pinnallista ja Jurmon asemakaavakkeita.

Syksy oli kohtalaisen hyvä. Lue itse katsauksesta enemmän, niin tiedät tarkemmin syksyn 1986 lintutapahtumista!

Lyhenteet

p = paikallinen
m = muuttava

ä = äännelevä
k = koiras
n = naaras
kp = kesäpukuinen
vp = vaihtopukuinen
tp = talvipukuinen
juv = nuori
subad = esiaikuinen
ad = vanha
kv = kalenterivuosi
kesän poikanen on 31.12. asti 1 kv
sitten 2 kv jne
exx = yksilöä
n = noin

Havainnoitsijat

Pekka Alho (PA), Annika Forsten (AF), Jouko Hakala (JH), Jari Helstola (JHe), Jukka Kivelä (JKi), Osmo Kivivuori (OK), Hannu Klemola (HKl), Jarmo Komi (JKo), Juha Kylänpää (JKy), Esa Laine (EL), Jarmo Laine (JLa), Henry Lehto (HeL), Soili Leveelahti (SL), Tom Lindbom (ToL), Tapio Lineri (TLi), Rami Metsäranta (RM), Vesa Multala (VM), Vesa Muurinen (VMr), Jukka J. Nurmi (JN), Jukka K. Nurmi (JKN), Vesa Partanen (VPa), Jari Peltomäki (JP), Lennart Saari (LS), Jukka Saario (JS), Mika Salmi (MS), Tapani Salo (TS), Jukka Sillanpää (JSi), Esko Tarponen (ET), Jouni Tittonen (JT), Tapani Veistola (TVe), Hannu Virtanen (HVi) ja Mikko Ylitalo (MY).

Vesilinnut, merimetso ja haikarat

Kuikka (*Gavia arctica*) Pohjanlahden rannikolla elokuun 23. päivästä lähtien muutamia yksilöitä, 26.8. kuitenkin jo 21m Uus, Lyökki (JKy). Läpi syyskuun Pohjanlahden rannikon paikoilla kymmenisen kuikkaa päivässä. Viimeinen 7.10. 1m Uus, Lyökki (JKy). Korppoon ulkosaaristossa heinäkuusta alkaen yksittäisiä lintuja. Parhaat summat Jurmossa 22.8. 41 ja 23.8. 50.

Kaakkuri (*Gavia stellata*) Kaikki havainnot: 23.8. 1 Pyh, Rihtniemi (HKl, JKo ym.), 7.9. 2m Uus, Liesluoto (OK), 13.9. 2m Uus, Letto (JKo, HKl), 15.10. 1 Kor, Utö-Jurmo (JHe). Jurmo 23.7. 2, 12.8. 3, 15.8. 2, 3.9. 1, 22.9. 1, 9.10. 1, 12.10. 1, 17.10. 1.

(*Gavia sp.*) Määrittämättömien gavioiden muuton kulku seuraa varsin tarkasti kuikan muuttoa: ensimmäiset heinäkuussa Korppoon ulkosaarilla, Pohjanlahden rannikolla elokuun lopusta lähtien muutamia. Parhaat summat 6.9. 28m Pyh, Rihtniemi (JKo), 13.9. 57m Uus, Letto ja 23.9. 40m Jurmo. Viimeinen mantereella 22.10. 1 Pyh, Rihtniemi (AF), Jurmossa 30.11. 4m.

Silkkiuikku (*Podiceps cristatus*) Tällä aineistolla ei silkkiuikun muutosta paljoa kerrota. Suurin määrä 2.9. 35 Rym, Aasla (LS). Viimeiset 15.11. 1 Ask, Lempisaari (ET, JHe) ja 1 Vel, Teersalo (JHe). Jurmon ensimmäinen 22.7. 1, huippupäivä 22.9. 12.

Härkälintu (*Podiceps grisegena*) Ensimmäinen jo 3.8. 1p Kor, Utö (JP). Muualla syyskuun alusta lähtien yksittäisiä. Jonkinlainen muutonhuippu lokakuun alussa, esim. 7.10. Kus, Isokarissa 4p (JHe) ja Jurmossa 9.10. 11. Viimeinen 22.11. 1p Uus, Letto (OK, JH).

Mustakurkku-uikku (*Podiceps auritus*) Syksyn ekat 30.7. 4 Jurmossa. Syksyn toinen ja viimeinen neljän linnun päivä oli Jurmossa 2.8. Muualta kuin ulkosaaristosta ensimmäinen ha-

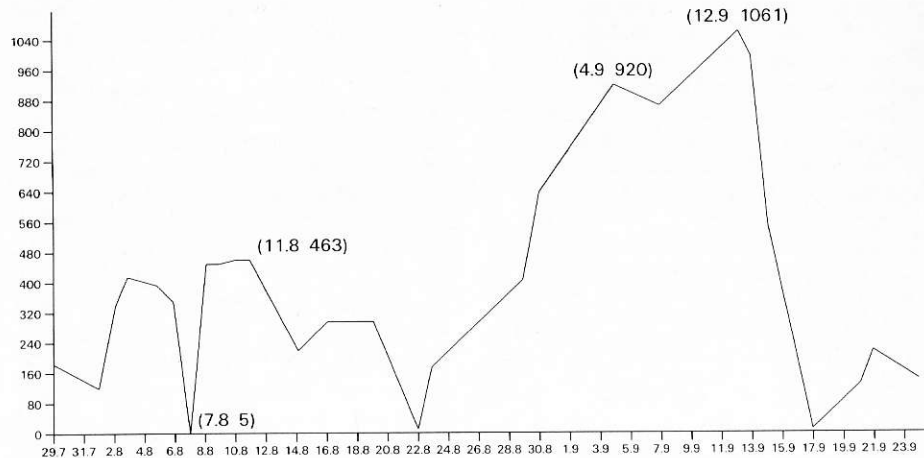
vainto 13.—16.8. 1p Sal, Halikonlahti (TVe ym.). Viimeinen 7.10. 1 Kus, Isokari (JHe).

Merimetso (*Phalacrocorax carbo*) Ensimmäiset carbot 23.8. 7 Pyh, Rihtniemi (JKo, HKl, JSi, TVe). Määrät kasvoivat hiljalleen syksyn kuluessa, esim. 6.9. 39m Pyh, Rihtniemessä ja 65m Uus, Letossa (JKo, HKl, JSi, TVe). Suurin paikkasumma oli 13.9. 88m Uus, Letto (JKo, HKl, JSi, TVe). Syyskuun ajan 10—40 yksilöä oli normaali summa Pohjanlahden rannikolla. Viimeiset mantereelta 14.11. 2m Pyh, Rihtniemi (VMr). Jurmossa muutamia yksittäisiä kierteelijöitä heinä—elokuussa. Syyskuun puolessavälissä päiväsummat noin 20 yksilöä. Muutto jonkinverran voimakkaampaa lokakuussa: 5.10. 32, 9.10. 53, 12.10. 42, 18.10. 31, muina päivinä hieman vähemmän. Merimetsoja riitti aivan talven kynnykselle asti, marraskuun lopussa jopa suuriakin määriä: 28.11. 29 ja 30.11. 60.

Harmaahaikara (*Ardea cinerea*) Runsas, syksyn yhteisumma samat poislukien noin 80. Ensimmäiset Tur, Ävikissa 13.7. 1 (E. Jokinen) ja 15.7. neljä (JKi, E. Jokinen). Syksyn suurin määrä jo 18.7., jolloin Kaa, Kuusistossa 11p, joista a8 lähti pohjoiseen (JN, SL). Muut vähintään viiden yksilön havainnot: 3.8. 6p Pern, Koski (JKN) ja 24.8. 5 Tur, Ävik (JKi ym.). Elokuussa ardeota oli melkein jokaisella ruovikkoisella rannikon merenlahdella parikolme. Mantereen viimeiset syyskuun puolessavälissä. Kaikkein viimeinen ardi muutti 6.10. Jurmossa.

Joutsen (*Cygnus cygnus*) Ensimmäiset 2 laulujoutsenta muutti 26.9. Pai, Paimionlahdella (MY). Muuttoa oli läpi lokakuun alle kymmenen yksilöä/paikka/päivä. 2.11. oli ensimmäinen parempi joutsenpäivä, Rihtniemessä muutti 24 joutsenta (VMr) ja Pern, Koskella oli 38 paikallista (JKN). Suurin paikalliskertymä oli 15.11. Pern, Saarenjärven 43p (JKN). Muutto jatkui joulukuun puolelle, esim. 1.12. 10m Lai, keskusta (JKy) ja 4.12. 24p Kaa, Kuusisto (JN, SL). Syksyn aikana havaittiin Varsinais-Suomessa yhteensä noin 200 laulujoutsenta.

Kuvio 1. Merihanhet Kem, Sjöloxissa syksyllä 1986. Havainnoitsijat JKN ym.

Taulukko 1. Muuttavina havaitut hanhet syksyllä 1986

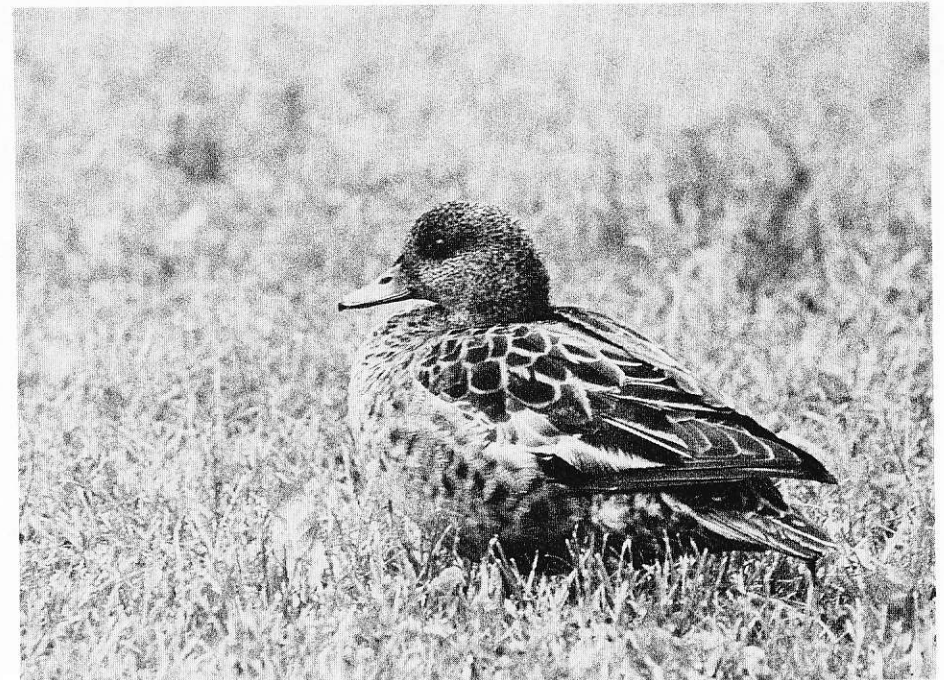
Viikko	35	36	37	38	39	40	41
Alkupvm	2508	0109	0809	1509	2209	2909	0610
Loppupvm	3108	0709	1409	2109	2809	0510	1210
Ans fab			27	182	110	11	8
Anser sp.	12		18	143	169		15
Ans/Bra				46	70	8	

Kyhmyjoutsen (*Cygnus olor*) Ensimmäiset 3.8. 4m Kor, Utö (JP). Suurimmat määrät 22.10. 90 Uus, Pitkäluoto (AF) ja 30.11. samassa paikassa 55 (TLi, VPa).

Kanadanhanhi (*Branta canadensis*) Kanadanhanhasta mainittakoon parhaat paikalliskertymät: 24.9. 280p Pern, Torkkila (JKN), 18.10. 271p Pern, Laukka (JKN) ja 30.11. 285p Pern, Saarenjärvi (JKN). Kanadanhanhia ei havaittu ulkosaaristossa.

Sepelhanhi (*Branta bernicla*) Kaikki havainnot: 23.9. 80m Jurmo, 24.9. 120m Jurmo, 26.9. 30m Jurmo, 31.10. 2 Jurmo, 2.11. 1m juv Pyh, Rihtniemi (VMr).

Merihanhi (*Anser anser*) Merihanhasta Kem, Sjöloxissa tehty havaintosarja on esitetty kuviossa 1. Muualla suuria merihanhikertymiä (väh. 300 yksilöä) seuraavasti: 9.8. Mie, Mietoistenlahti 344 (JHe) ja 14.8. samassa paikassa 330p (TLi, VPa). 18.9. Kem, Dahlby 680, sa-

Haapanan päämuutto osui tänä syksynä lokakuun alkuun. Kuvannut Jukka Grönlund.

massa paikassa 482 20.9. ja 350 21.9. Viimeiset 14 merihanhea näki (JLa) 23.9. Mie, Mietoistenlahdella.

Metsähanhi ja hanhilaji (*Anser fabalis et Anser/Branta*) Metsähanhen ja määrittämättömien hanhien esiintyminen kuvattu taulukossa 1.

Paikallisia hanhia ei juurikaan havaittu, suurin parvi 16p metsähanhea Dra, Sunnanässa 20.9. (JN, SL).

Sinisorsa (*Anas platyrhynchos*) Mainittakoon pulla-ankastakin parhaat päiväsummat: 30.9. 450p Tur, Ävik (S. Kallio) ja 8.10. 700p Tur, Ävik (E. Jokinen). Jurmossa parhaat platypäivät olivat 8.11. ja 29.11., kumpanakin 250 yksilöä.

Jouhisorsa (*Anas acuta*) Ensimmäiset 20.7. 7 Sal, Halikonlahti (JHe). Paras päiväsumma vaatimaton 18 yksilöä 15.8. Kem, Sjöloxissa

(JKN). Viimeinen 14.10. 1 Sal, Halikonlahti (AF). Jurmon ekat 29.7. 2. Paras päivä Jurmossa 2.8., jolloin 16 lintua. Viimeinen Jurmossa 30.11. 1.

Haapana (*Anas penelope*) Suurempia määriä alkoi rannikon merenlahdilla näkyä elokuun alkupuolella, esim. 9.8. 95 Sal, Halikonlahti (VPa, TLi). Suurimmat määrät lokakuun alkupuolella, esim. 5.10. Sal, Halikonlahti 400p (JT). Muutto jatkui marraskuun puolelle, 1.11. Halikonlahdella vielä 60p (AF). Viimeinen 20.11. 1 Sal, Halikonlahti (AF). Jurmon ensimmäiset 7.7. 20. Huippupäivä Jurmossa 16.9., jolloin 140 haapanaa.

Tavi (*Anas crecca*) Ulkosaaristossa taveja näkyi heinäkuun alkupuolelta asti, esim. 7.7. 6 Jurmossa. Mantereella muutonhuippu osui elokuun alkupuolelle. Esimerkkinä mainittakoon 10.8. 470 Sal, Halikonlahdella (JHe). Viimeiset mantereelta 3.11. 1m Mer, Taattinen (VM)

ja 9.11. 1 Sal, Halikonlahti (JHe). Jurmon paras päiväsumma oli 108 minisorsaa 23.8. Viimeiset tavit viivytelivät Jurmossa syksyn loppuun asti: 3 yksilöä 30.11.

Heinänavi (*Anas querquedula*) Syksyisestä rari-
anaksesta tehtiin viime vuosia enemmän ha-
vaintoja: 21.7. 2p Sal, Halikonlahti (VPa,
TLi), 9.8. 1p Kaa, Kuusisto (JN, SL), 22.8.
1p Kaa, Kuusisto (JN, SL), 23.8. 1p Pyh,
Rihtniemi (JKo, HKI, JSi, TVe). Jurmo 24.7.
2, 29.7. 2, 30.7. 2.

Lapasorsa (*Spatula clypeata*) Ensimmäiset lörp-
pänotat heinäkuun puolella: 30.7. 4 Pai,
puhdistamo (VPa, TLi). Parhaat summat hei-
näkuun alkupuolella, 10.8. 115 Sal, Halikon-
lahti (JHe). Viimeiset spatulat 14.10. 20 Sal,
Halikonlahti (AF). Jurmossa ensimmäiset
12.7. 3, huippu 2.8. 10.

Ristisorsa (*Tadorna tadorna*) Jurmossa ilmeisesti
pesineitä lintuja 24.8. asti, enimmillään 6. Ai-
noa havainto Jurmon ulkopuolelta 6.9. 1 Pyh,
Rihtniemi (TVe, JSi).

Lapasotka (*Aythya marila*) Eipä mässäilytä
täällä syksynä lapasotkillakaan. Ensimmäiset
12.10. 2p Tur, Ruissalo (ToL). Parhaat päi-
vät 18.10. 4m Jurmossa ja 22.10. 4 Uus, Pit-
kälüodossa (AF). Pitkälüodon marilat olivat
samalla syksyn viimeiset.

Tukkasotka (*Aythya fuligula*) Ensimmäiset ai-
kaisin, 13.7. 1m Kor, Utö (JP). Muuttoa jat-
kui ja jatkui, suuria määriä havaittiin läpi syk-
syn elokuun alusta (esim. 9.8. 250 Kem, Sjö-
lax (JKo)) aina lokakuun loppupuolelle asti,
(esim. 18.10. 400 Uus, Lautvesi (JKo, HKI)).
Marraskuun lopussa vielä paljon, esim. 30.11.
28p Uus, Pitkälüoto (TLi, VPa). Tukkasotkia
jäi joulukuullekin, mutta siitä talvikatsauk-
sessa.

Punasotka (*Aythya ferina*) Punasotkaparvet il-
maantuivat reheville lahdille elokuun puoli-
välistä lähtien, 16.8. 58 Kem, Sjö-
lax (JKN). Parvittain ferinoita riitti lokakuun alkupuolella saakka, 5.10. 27 Rym, Aasla (LS). Viimeinen punasotka oli 13.11. 1 Sal, Halikon-

lahdella (AF). Jurmossa punasotka havaittiin
20.9. 1, 23.9. 1 ja 14.—22.10. 1.

Telkkä (*Bucephala clangula*) Paluumuutto al-
koi heti kesäkuun alussa: 7.6. 18 eteläänpäin
matkaavaa Pyh, Rihtniemessä (JHe). Varsinai-
nen muutto heinäkuun lopulta lähtien: 20.7.
150 Sal, Halikonlahti (JHe), 9.8. 330p Sal,
Halikonlahti ja 450p Kem, Sjö-
lax (TLi, VPa). Suurin kertymä oli 15.8. 482 Kem, Sjö-
lax (JKN). 11.11. Uudenkaupungin edustalla vie-
lä 150 telkkää. Muuton loppumisesta vaikea-
ta sanoa yhtään mitään, sillä telkkiä jäi jou-
luukuulle kohtalaisen paljon.

Alli (*Clangula hyemalis*) Ensimmäiset kiertel-
levät allit havaittiin jo 8.7. 5 Sal, Halikonlahti
(VPa). Päämuutto lokakuun puolenvälin tie-
tämässä, esim. Jurmossa 7.10. 32, 12.10. 57
ja 18.10. 36. Suurin päiväsumma oli 22.10.
Dragsfjärdissä 100 allia (JHe). Viimeiset allit
20.11. 3 Sal, Halikonlahti (AF).

Pilkksiipi (*Melanitta fusca*) Ensimmäiset
muuttaviksi ilmoitetut 9.7. Kor, Utön ympä-
ristö 8m (JHe). Pilkksiipimääräkään eivät
kohonneet syksyn aikana merkittäviksi, sillä
paras noteeraus oli Jurmossa 23.8. 42 luuk-
kaa. Muualta kuin Jurmosta paras oli 21.9.
22m Uus, Letto (VMr). 12.10. 4m Pyh, Riht-
niemi (VMr) olivat jo viimeiset.

Koiras pilkksiipi on kaunis ilmestys. Tämä syksy-
nä laji ei näyttäytynyt suurin joukoin. Kuvannut
Jouko Hakala.

Mustalintu (*Melanitta nigra*) Muutto käynnisty-
tyi elokuun lopulla: 21.8. 1 Tur, Ävik, 23.8.
20 Pyh, Rihtniemi (JKo, HKI). Päiväsummat
koko syksyn hyvin pieniä. Paras päivä 12.10.
Jurmossa 19m. Viimeiset mustalinnut havait-
tiin 15.11. 12m Pyh, Rihtniemi (JKo).

Haahka (*Somateria mollissima*) Haahkan muu-
to tulkoon käsitellyksi lähinnä Jurmon näkö-
kulmasta, koska noin 99,9 % haahkahavik-
sista on sieltä. Heinäkuun alussa Jurmossa oli
useana päivänä noin 1000 haahkaa + pari-
tuhatta VL, huippuna 750 Smol + 6300 VL.
Elokuun alussa päiväsummat 700—800 luok-
kaa. Elokuun puolivälissä summa kohosi toi-
selle tuhannelle muutaman kerran. Viimeiset
suuremmat haahkamäärät syyskuun lopussa,
jolloin 2500. Tämän jälkeen vain muutaman
sadan linnun päiväsummia. Mantereelta vii-
meiset 14.11. 2p Pyh, Rihtniemi (VMr).

Tukkakoskelo (*Mergus serrator*) Ekat 8m 10.9.
Pyh, Rihtniemessä (VMr). Mantereen suurin
määrä 21.9. 36m 20p Uus, Letto (VMr). Vii-
meinen 30.11. 1p Pyh, Rihtniemi (VPa, TLi).
Jurmossa paras päivä 23.9. 600.

Isokoskelo (*Mergus merganser*) Pientä muuton-
alun tuntua 26.8., jolloin Pyh, Rihtniemessä
3m (VMr). Koko muutto oli vaisua, suurin
summa 15.11. 350 Uus, Lautvesi (JKo). Iso-
koskeloita riitti joulukuun puolelle.

Uivelo (*Mergus albellus*) Ensimmäinen uivelo
ilmestyi Kem, Sjö-
laxiin 14.—16.8. 1p Kem,
Sjö-
lax (JKN). Varsinainen muutto alkoi syys-
kuun viime päivinä. Parhaat päiväsummat lo-
kakuun loppupuolella: 18.10. 27 Uus, Laut-
vesi (JKo, HKI), 22.10. 17 Kus (AF). Viimeis-
et 30.11. 11p Uus, Pitkälüoto (TLi, VPa).

Pedot

Merikotka (*Haliaeetus albicilla*) Jurmosta havai-
ntoja 21 päivänä välillä 25.8.—30.11. Jurmon
kotkien kokonaislukumäärä on ongelmalli-
nen, sillä lähialueilla pesii muutama pari ja

syksyiset linnut kiertelivät ja viipyvät pitkään.
Muuttavia haleja nähtiin yhdeksän — kaksi
ensimmäistä 19.9. Havaintoja on tasaisesti läpi
syksyn. Paikallisia lintuja ehkä noin kymme-
nen eri yksilöä. Muut havainnot kunnittain:
Korppoo 2, Nauvo 4, Uusikaupunki 3, Iniö
1 + 1sp, Kustavi 1sp, Draksfjärd 2. Varsinai-
sia sisämaahavaintoja ei ole yhtään; sisäsaaris-
tosta seuraavasti: Kem, Sjö-
lax 2, Vehmaa 1,
Paimionlahti 1 ja Kuusisto 3m (23.9—24.10)
Ilahduttavan paljon.

Maakotka (*Aquila chrysaetos*) Havaintoja nor-
maali määrä: tällä kertaa 11 lintua. Samoin
totuttuun tapaan ilmoitetut yksilöt olivat jo-
ko nuoria tai esiaikuisia. Kauden avasi Pii, Pai-
mion kunnanrajalla valtatie yli 17.9 muut-
tanut esiaikainen lintu (PA, HKI, JKo). 30.9.
1 imm NW Paimionlahdella (JLa). 5.10 1 juv
Ini, Kolko (ET), 13.10 1 juv m Jurmossa. 2.11
1 Dra, Öro (JHe) ja marraskuun alusta lähtien
kuun loppuun 1—2 juv haaskalla Perniös-
sä (JKN) Lisäksi Turun Sanomat (24.11) ker-
too lokakuun puolella välissä nähdyin 2 kot-
kaa Nousiaisissa ja Paimiossa sekä yhden Py-
hätännassa.

Kanahaukka (*Accipiter gentilis*) Muuton alkua
on vaikea todeta. Kor, Utössä 31.8 1 kiertel-
levä lienee aito muuttaja (JP). Jurmon ensim-
mäinen 13.9. Paras muuttosumma 27.9 6m
Kemiössä (JLa).

Varpushaukka (*Accipiter nisus*) 3.8 sekä Utös-
sä että Jurmossa 1. Jurmossa tämän jälkeen lä-
hes päivittäin: 12.8 jo 4p, 24.8 3p 12m ja 25.8
5p 21m. Mantereelta muuttohavaintoja 9.8
lähtien ja vasta syyskuussa maastossa oli yli
kymmenen linnun muuttosummaa. Huippu-
na 14.9 Dra, Lövö 165m ja 15p (JHe), jossa
muutto alkoi 8.30, ja havainnointi päättyi
13.55.21.9 39m Par, Väno (JLa) ja 26.9 34 m
Paimionlahdella (MY). Jurmossa parhaat päi-
vät olivat 7.9 60p, 13.9 15p 60m ja 23.9 10p
100 m. Lokakuussa vielä pieni huippu: 17.10
3p28m.

Hiirihaukka (*Buteo buteo*) Jurmossa ensim-
mäinen 7.8 1p. Mantereen ensimmäiset muutta-
jat Tur, Ävikissä 24.8 (JKi). Hyvin niukasti!

Saalisteleva sinisuhaukka piristää aina retkeilijän mieltä. Sinisuhaukka on taitava myyränpyytäjä, joka syksyisin on hyvin tavallinen näky. Kuvannut Jukka Grönlund.

Huippu vaatimaton 7m + 4 buzz Dra, Lövä 14.9 (JHe). Viimeinen ilmoitettu: 25.10 1 SSW Ini, Kolko (ET).

Piekana (*Buteo lagopus*) Havaintoja väliltä 1.9—12.11. Syksyn ensimmäinen 1m Liedossa (TLi, VPa) ja viimeinen Kor, Utö (ToL). Jurmon ensimmäinen 19.9 1p 1m. Buteot olivat vähissä koko syksyn, niinpä piekanan päämuuttosumma 20.9 5m Kor, Jurmo on äärimmäisen mitätön.

Ruskosuhaukka (*Circus aeruginosus*) Häipyi huomaamattomasti elokuun lopulla. Pesimäpaikoillaan linnut viipyivät pisimpään. Syyskuussa nähtiin enää vain yksittäisiä. Kuitenkin Jurmon ensimmäinen tavattiin vasta 7.9. Viimeinen saalisteli 20.9 Paimionlahdella (RM, TS, MS).

Sinisuhaukka (*Circus cyaneus*) Muutto käyn-

nistyi elokuun puolella välissä. Kaa, Kuusistossa jo 9.8 1 np lintu (SL, JN). 12.8 jo sekä Lai, Valkojärvellä (JKy) että Utössä (JP). Mitään erityistä muutonhuippua ei todettu: 14.9 Dra Lövä 3m ja Sunnanä 1k 6n p (JHe) jäi parhaaksi. Jurmossa ensimmäinen löytyi 17.8, ja huippu osui samoihin aikoihin mantereen kanssa: 13.9 1k p ja 2k 4n m; 19.9 8p ja 23.9 4m + 3 c/p/m. Mantereen viimeiset tavattiin 25.10; Jurmossa viimeinen 29—30.11.

Mehiläishaukka (*Pernis apivorus*) Havaintoja palautettiin suhteellisen niukasti, painottuen elokuun viimeiselle viikolle. Ensimmäinen muuttaja 8.8 Lai, Kuoma (JKy). Ei yli kahden linnun muuttopäiviä! Jurmon ensimmäinen vasta 7.9 1p. Viimeiset 23.9 2m Jurmo.

Kalasääski (*Pandion haliaetus*) Häipyi nopeasti etelään. Viimeiset muuttavana 16.9 Tur, Ävik (JKi) ja 19.9 Rym, Aasla (LS). Jurmosta ei havaintoja koko syksynä.

Tuulihaukka on viime aikoina harvinaistunut; tänä syksynä se oli ilahduttavan tavallinen näky. Kuvannut VPa.

Ampuhaukka (*Falco columbarius*) Syksyn ensimmäinen 16.8 1m Tur, Ävik (JKi). Jurmoon pippurinen pikkupeto ehti 7.9. Huippu selvästi heti syyskuun puolivälin jälkeen: 19.9 1m 1p Pyh, Polttila (VMr) ja Jurmossa 19—20.9 4p ja 22.9 1p 3m. Syksyn viimeinen jo 25.10 1 Tur, Paimala (JS).

Nuolihaukka (*Falco subbuteo*) 18.7 1m Tur, Ävik (JKi) oli ylivoimaisesti syksyn ensimmäinen, sillä seuraava vasta 13.8 1 ad m Kor, Aspö (TLi). Eniten lintuja nähtiin syyskuun alussa ja viimeinen jo 14.9 1 Dra, Lövässä (JHe).

Tuulihaukka (*Falco tinnunculus*) Jurmossa jo 2.8 1p. Huippu 26.8 3p 2m ja 3.9 4p. Utössä huippu osuu samoihin aikoihin. Ensimmäiset siellä 13.8 2p. 23.8 jo 7p, 28.8 peräti 10p ja 7.9 vielä 6p (ToL). Mantereella muutto käynnistyi elokuun lopulla 24.8 1SW Västanfjärd (JHe). Ainoa lokakuulta: 14—15.10 1p Kor, Utö (ToL).

Rantakanat

Nokikana (*Fulica atra*) Suurin parvi Halikonlahdella 26.9 395p (JKo).

Liejukana (*Gallinula chloropus*) Kaksi havaintoa 4.9 1 ad Halikonlahdella ja 29.9 1 juv samassa paikassa (HKI, JSi).

Kahlaajat

1986 näyttää olleen melko huono kahlaajavuosi. Osittain tämä johtuu Jurmon miehityskatkoista heinäkuun puolivälissä ja elokuun vaihteesta; myös Halikonlahdelta saatiin ainoastaan hajahavaintoja. Säännöllistä havainnointia oli vain Tur, Ävikissä (JKi, E. Jokinen ym.).

Meriharakka (*Haematopus ostralegus*) Jurmon huippu elokuun alkupuolella: 7.8. 71p23m ja 9.8. 4p189m. Mantereen paras summa 30.7. 18p Tur, Länsilaiturilla (VPa). Viimeinen Jurmossa 22.9.

Pikkutylli (*Charadrius dubius*) Tur, Ävikissä 15p 16. ja 19.7. (JKi ym.), viimeinen samassa paikassa 4.9. (S. Kallio).

Tylli (*Charadrius biaticula*) Muuton alkua vaikea hahmottaa. Jurmon maksimi 7.8. 115p, paras noteeraus muualta 11.8. 24 Pai, Puhdistamolla (JHe). Mantereen viimeinen 26.9. Sal, Halikonlahdella (JKo), Jurmossa 3 lintua 17.10. saakka.

Kapustarinta (*Pluvialis apricaria*) Ensimmäinen Jurmossa 25.6. Pai, Puhdistamolla 3.8. 18m80p (MY) ja vielä 24.9. Lai, Valkojärvellä 30p (JKy). Viimeiset 12.10. Tur, Ruissalossa 1m (ToL) ja Jurmossa 17.10. saakka 1p.

Tundrakurmitsa (*Pluvialis squatarola*) Ensimmäiset 8 Jurmossa 22.7. Jurmon parhaat päivät 3.9. 29p20m ja 9.8. 19p28m. Muualta paras Sal, Halikonlahti 32m 3.8. (AF). Viimeinen 31.10. Jurmossa.

Töyhtöhyyppä (*Vanellus vanellus*) Muuton avaus 2.6. a2 kiert. Kor, Utö (JP). Pai, Puhdistamolla 90 18.8. (MY), Ävikissä 24.8. 47 (JKi) ja Tur, Vuoksenniskalla 12.8. 41 (JHe). Mantereen 2 viimeistä 5.10, Tur, Ävikissä (L. Karlson ym.), Jurmossa 1 vielä 21.10.

Isosirri (*Calidris canutus*) Jurmossa havaintoja 12.7.—27.9., parhaimmillaan 28.7. 27p ja 29.7. 28p. Jurmon ulkopuolelta ainoat ilmoitetut 10.8.—4.9. yht. 6 Tur, Ävikissä (JKi ym.) ja 3.8. 1 Kor, Utössä (ToL).

Pulmussirri (*Calidris alba*) Jurmossa 25.7.—1.10. niukasti, poikkeuksena 3.8. 12p ja 4.8. 10p. Ainoa Jurmon ulkopuolelta 3.8. 1p Pai, Puhdistamolla (MY).

Pikkusirri (*Calidris minuta*) Ensimmäiset 3

12.7. Jurmossa. Parhaat määrät 12.7. 8 Sal, Halikonlahdella (AF) ja 25.8. 11 Jurmossa, joka on koko alueen elo—syyskuun parhaaksi noteeraukseksi tosi vaatimaton.

Lapinsirri (*Calidris temminckii*) 30.6. Ensimmäiset Jurmossa ja Tur, Ävikissä (JKi). Suurimmat määrät 12p 22.7. Sal, Halikonlahdella (AF) ja 14.7. saman verran Pai, Puhdistamolla (MY).

Kuovisirri (*Calidris ferruginea*) Erittäin niukasti, Jurmon ulkopuolelta ilmoitettiin ainoastaan n15 kuovisirriä, eikä Jurmossakaan nähty mainittavia määriä. Tur, Ävikissä 23.7.—10.9. n6 yksilöä (JKi ym.), mantereen maksimi 13.8. 4 Sal, Halikonlahdella (VPa, TLi). Jurmossa havaintoja 12.7.—16.9., enimmillään 6p 23.7. ja 25.7.

Merisirri (*Calidris maritima*) Jurmossa ensimmäiset 13.11 2W, selvästi paras päivä 29.11. 22p.

Suosirri (*Calidris alpina*) Ensimmäinen nimirotuinen Jurmossa 25.6., Tur, Ävikin ensimmäinen 3.7. Jurmon parhaat summat 6.8. 187 ja 7.8. 262, muualla ei mainittavia määriä. Viimeiset 28.10. Jurmossa.

Jänkäsirriäinen (*Limicola falcinellus*) Kaikki havainnot: 14.7. 1 Tur, Ävik (JKi, E. Jokinen), 20.—21.7. 1 Pai, Puhdistamo (JHe, MY, VPa, TLi), 27.7. 5 Tur, Länsilaituri (TLi, J. Normaja), 16.8. 1 Sal, Halikonlahti (HKI, VPa ym.), Jurmossakin vain neljänä päivänä: 10.8. 1, 11.8. 3, 12.8. 2 ja 16.8. 2.

Suokukko (*Philomachus pugnax*) 6.6. 1p Kor, Utössä (JP). Pai, Puhdistamolla 500 27.8. (MY), Tur, Ävikissä enimmillään 350 28.8. (JKi ym.) Mantereen viimeiset 2 Tur, Ävikissä 1.10. (JKi, E. Jokinen), Jurmossa vielä 4.10. 1.

Jänkäkurppa (*Lymnocyptes minimus*) Ensimmäinen Tur, Ävikissä 27.9. (S. Kallio). 7.10. 4 Kus, Isokarissa (JHe) oli syksyn paras sum-

Nuori kapustarinta on kaunis. Keväisiä suurparvia ei syksyllä muodostunut. Kuvannut Vva.

Suokulainen poseeraa. Kuvannut Jukka Grönlund.

ma. Mantereen viimeinen 15.11. Kaa, Kuusistossa (JN, SL), Jurmossa 1 28.11.

Taivaanvuohi (*Gallinago gallinago*) Ensimmäinen Tur, Ävikissä 30.6. (JKi). Parhaat keräytymät 3.8. 25 Pai, Puhdistamolla (MY) ja 16.8. 25 Sal, Halikonlahdella (TLi, VPa). Viimeiset 1.11. 2 Sal, Passeli (AF) ja 7.11. 1 Jurmo.

Lehtokurppa (*Scolopax rusticola*) Mantereen viimeiset 1.11. Hal, Vaiviala (JT) ja Lai, Lemmi (RM), Jurmossa 1 7.11.

Punakuiiri (*Limosa lapponica*) Ensimmäiset 22.7. 2 Jurmossa. 4.8. Jurmossa 4p40m, muualla paras määrä 3.8. Kor, Utössä 17m (JP, ToL). Viimeiset 13.9. 1m Uus, Letto (HKl ym.) ja 19.9. 2 Jurmossa.

Pikkukuovi (*Numenius phaeopus*) Ensimmäiset 2 Jurmossa 24.6. Jurmon parhaat päivät 2.8. 120p11m ja 3.8. 166p5m. Viimeinen Jurmossa 25.8. 1m.

Kuovi (*Numenius arquata*) Ensimmäiset 2 Jurmossa 13.6. Jurmon huippu 40 28.6. Viimeinen viivyteli Jurmossa aina joulukuun alkuun (JHe ym.). Muualta viimeinen 18.9. 1 yömlai, Kuoma (JKy).

Mustaviklo (*Tringa erythropus*) Muuton avaus ja samalla suurin ilmoitettu määrä 7.6. 8p Sal, Halikonlahti (JKo, TVe). Viimeinen 12.9. Kaa, Kuusistossa (JN, SL).

Punajalkaviklo (*Tringa totanus*) Suurimpia paikkakohtaisia määriä: 26.6. 11 Pai, Puhdistamo (AF), 29.6. 10 Tur, Ävik (JKi), 7.7. 20 Kor, Skalmören (JHe) ja 22.7. 38m10p Jurmo. Syyskuussa tavattiin kaksi myöhästelijää: 10.9. 1m Pyh, Rihtniemessä (VMr) ja 19.9. Jurmossa.

Valkoviklo (*Tringa nebularia*) Ensimmäinen 13.6. Tur, Ävikissä (JKi) on todennäköisimmin kesäkiertelijä kuin aito syysmuuttaja. Ävikin paras summa 3.8. 8 (JKi, E. Jokinen). Jurmossa 7.8. 25. Mantereen viimeiset 7.9. 4 Tur,

Ävikissä (TS, MS, RM). Jurmossa hyvin myöhäinen aina 17.10. saakka.

Metsäviklo (*Tringa ochropus*) Ensimmäinen 7.6. Sal, Halikonlahdella (JKo, TVe). Parhaat määrät 17.7. 5 ja 20.7. 4 Pai, Puhdistamo (MY, JHe). Viimeinen samassa paikassa 18.8. (MY).

Liro (*Tringa glareola*) Ensimmäinen Sal, Halikonlahdella 12.6. (VPa). Parhaita määriä: 30.7. 120p Pai, Puhdistamo (VPa, TLi) ja 3.8. 60p50m Kor, Utö (JP). Viimeinen jo 5.9. Sal, Halikonlahdella (AF).

Rantasipi (*Actitis hypoleucos*) Tur, Ävikissä 19.7. a14 ja 6.8. a26 (JKi). Viimeinen Sal, Halikonlahdella 26.9. (JKo).

Karikukko (*Arenaria interpres*) Sisämaahavainto Sal, Halikonlahdelta 30.8.—1.9. 1p (JKo, TVe). Viimeiset 2 Jurmossa 7.9.

Vesipääsky (*Pibularopus lobatus*) Jurmossa nähtiin varsinaisten muuttokausien välissä 20.6. 1k, 24.6. nähty naaras saattaa olla jo syysmuuttaja, 27.6. paikalla jo 6n. Jurmon parhaat päivät 12.7. 11p, 25.8. 12p ja 26.8. 11p, jotka jäivät syksyn viimeisiksi heikon miehituksen takia. Kaikki muualta: 7.7. 1 Sal, Halikonlahti (Tve), 20.—21.7. max 6 Sal, Halikonlahti (JHe, TLi, VPa) ja samassa paikassa 13.8. ja 16.8. 2 (VPa, TLi).

Kihut — Ruokit

Merikihu ja kihulaji (*Stercorarius parasiticus et sp.*) Heinä—elokuussa keskimäärin 5 lintua Jurmossa. 18.7. a7 kiertelevää Kor, Utössä (JP). Nämä havainnot ilmeisesti kuitenkin koskevat kesäkiertelijöitä. Selviä muuttohavaintoja 6.9. 1 merikihu ja 1 Sterco sp. sekä 13.9. 2 sterco sp:tä Uus, Letossa (HKl, JKo, JSi, TVe). Varsinais-Suomen viimeinen kihuhavainti Jurmossa 18.10.

Pikkulokki (*Larus minutus*) Kaikkiaan syksyn aikana tavattiin 20 pikkulokkia aluellamme. Ensimmäiset linnut ilmestyivät 22.7. Jurmoon 2 paikallista. Seuraavana päivänä oli saarella 4 lintua. 6.9. oli Uus, Lintuluodossa 1 vanha ja 6 nuorta pikkulokkia (HKl, JKo, JSi, TVe). Vielä lokakuun alussa oli Jurmossa pikkulokkeja; 28.—31.10. 1—2 ad paikallista.

Naurulokki (*Larus ridibundus*) Ensimmäiset selvät muuttajat tulivat kesäkuun alussa ulkosaaristoon. Jurmossa 7.7. 10p ja Kor, Utössä 12.7. 11p (JHe). Suuria keräytymiä tai muuttosummaa ei noteerattu, vaan vaatimattomat huiput 4.7. 300p Tur, Ävikissä, 14.8. 200p Jurmossa sekä 15.8. 95m50p Mie, Mynälähdellä (TLi). Viimeiset ilmoitetut ridit olivat 30.11. Jurmossa 25p1m.

Kalalokki (*Larus canus*) Suurimmat määrät Jurmossa, suurehkoja määriä kautta syksyn: 7.8. 80p, 17.10. 60p15m, 28.11. 20p100m sekä 29.11. 10p105m. Muualta ei paljon kanikkahavaintoja ilmoitettu.

Selkälokki (*Larus fuscus*) Vaatimaton huippu Jurmossa heinä—elokuun taitteessa parinkymmenen yksilön voimin. Myöhäisiä havaintoja olivat 7.10. 1m Uus, Lyökki (JKy), 9.10. 1m Jurmo ja tosi myöhäinen 14.11. 2 muuttavaa vanhaa lintua Pyh, Rihtniemessä (VMr).

Syksyllä tiirujen määrittäminen on bankalaa. Kuvassa lapintiiro nuorukainen. Viimeisetkin sternat jäivät kotimaamme lokakuussa. Kuvannut VPa.

Ruokki (*Alca torda*) Melko runsaslukuinen Jurmossa syksyn mittaan. 23.7.—19.10. havaittiin saarella 55 ruokkia, osa saattaa kuitenkin koskea samoja lintuja. Kuutena päivänä havaittiin Jurmon kokonaismäärästä lähes puolet, parhaat päivät 24.8. 13p ja 23.9. 10p. TLY:n alueen viimeiset sikarit nähtiin 14.10., jolloin Jurmossa 4p ja Jurmofjärdenillä 1 (JHe, I. Rauvola ym.). Alca/Uria nähtiin Jurmossa kuitenkin vielä talven kynnyksellä 30.11. 1m ilmeinen ruokki.

Kyyhkyt — tikat

Uuttukyyhky (*Columba oenas*) Viime syksyä runsaslukuisempi. Suurimmat parvet: 26.8 Lieto 200p (Tve); 1.9 Lie, Rauhakylä 100 p (TLi, VPa) ja huippuna Pai, Puhdistamo 300p (MY). Lisäksi Rauhakylän uuttukyyhkyparvessa oli melanistinen yksilö. Jurmon ensimmäinen havainto 13.9, jolloin saarella oli 8p. Syksyn viimeinen havaittiin 29.11 Paimionlahdella (MY).

Sepelkyyhky (*Columba palumbus*) Kerääntymisen suurempiin parviin alkoi heinäkuun lopulla. Elokuun suurin muutosumma 260m laskettiin Mietoistenlahdella (TLi, VPa). 4.10 Jurmossa 5p 360m. Samana päivänä Kus, Isokarilla muutti 350 lintua (JHe). Viimeinen tavattiin Rym, Aaslalla 13.11 (LS).

Turturikyyhky (*Streptopelis turtur*) Kaksi havaintoa: 9.8 Kem, Elmdahlin th (M. Helin, I. Rauvola) ja 26.8 1 Lie, vanha Tampereentie ja keskustan th (Tve).

Turkinkyyhky (*Streptopelia decaocto*) Vakituisten tapaamispaikkojen maksimit: Naa, Ruona 5; Naa, Satama 4 (EL); Lai, Keskusta 3 (JKy); Raisio Tahvio-Ristimäki 2 (HKI, JKo, JSi, Tve); Salo 2 (PA, HKI, JKo); Tur, Yokylä 2 (Tve) ja Hämeenkatu-Vartiovuori 3 (TLi, Tve). Mielenkiintoisempia havaintopaikkoja: 5.10 1p Nau, Kirjais (HeL, SL, JN);

Tur, Oriketo 1m 12.10 (OK) ja 26.10 1 Par, linja-autoasema (OK).

(*Streptopelia sp*) 12.10 1 Tur, Ävik (OK).

Tunturipöllö (*Nyctea scandiaca*) Iso vaalee näytetty jälleen tyyppibiotoopillaan: Jurmossa 20.11 naaras (JKy).

Hiiripöllö (*Surnia ulula*) Vain yksi ainoa havainto. Vehmaalla 12.10 näytetty tämä myyrin kauhu (JHe, P. Laaksonen).

Helmipöllö (*Aegolius funereus*) Vaelteli kohdallisesti. Jurmossa 24.9—22.10 23 rengastettua. Yksi Ruotsissa rengastettu helmari kontrolloitiin. Kaikkiaan eri yksilöitä vajaan kuu-kauden jaksoon mahtunee lähes 30. Utössä 14.10 rengastettiin 1 ja 18.10 havaittiin 1p (JHe, ToL). Kus, Isokarissa rengastettiin 4—11.10 välisenä aikana 5 yksilöä (JHe). Lisäksi mantereen tuntumasta kaksi havaintoa: Kuusistossa 10.10 1 yksilö (SL, JN) ja Rym, Aaslalla niinikään 1 (LS).

Varpuspöllö (*Glaucidium passerinum*) Pikkupöllöjäkin oli kivasti liikkeellä. Vaellus alkoi marraskuun alussa. 2.11 Aura, Kuuskoski 1 (Tve) ja Tur, Ruissalo Kuuva (ToL). 15.11 1 Veh, Vinkkilä (PA, JKo, JSi) ja 25.11 2 lintujen ruokintapaikalla Pyh, Polttilassa (L. Ranne). Lisäksi Turun Sanomat (24.11) kertoo syksyllä lajia näkyneen ainakin Turun ja Auran lisäksi Lokalahdella ja Nousiaisissa.

Sarvipöllö (*Asio otus*) Ensimmäiset Jurmossa 25.9 1 ja 28.9 3p. Lokakuussa saarella otuksia näkyi kahtentoista päivänä 1—2 yksilöä kerrallaan. Marraskuun alussa Jurmossa näkyi enää 2 viivytelijää. Kus, Isokarissa 10.10 1r (JHe). Mantereen ainoa Tur, Shell 1 (ToL). Utössä 13.10 oli 2 ja 14—15.10 17 yksilöä samassa parvessa (ToL, JHe). *Asio sp*: Jurmossa 30.9—27.10 välisenä aikana 9 exx/8 havaintoa.

Suopöllö (*Asio flammeus*) Oli kateissa koko syksyn. Jurmossa kolme kertaa yksi lintu syys—lokakuun vaihteessa. Lisäksi vain kaksi havain-

toa muualta: 30.9 Kus, Isokari 1p (AF) ja 14.10 2p Utö (ToL, JHe).

Käki (*Cuculus canorus*) Jurmon ensimmäinen syyskäki 22.7. Utössä kuitenkin jo 7.7 (JHe). Viimeiset Rym, Aasla 8.9 1 (LS) ja 13.9 1 Uu, Kammela 1 (PA, JKo).

Kehrääjä (*Caprimulgus europaeus*) Jurmon ensimmäinen näkyi 8.8. Viimeiset 7.9 1 np Tur, Shell (JKo) ja 23.9 np Kaa, Kuusisto (SL, JN).

Tervapääsky (*Apus apus*) Syksyn todellinen yllättäjä ja puheenaihe. Suurimmat muutosummat tulivat tällä kertaa Tur, Ävikistä, jossa 17.7 1000 p/m, 10.8 1300 p + m ja vielä 7.9 398m (JKi). Laji viipyi tavallisena, joskaan ei suurin joukoin, aina lokakuun lopulle. Parvissa oli yleensä 1—7 lintua. Maaseudulta katosi nopeammin kuin kaupungista, sillä sopivia yöpymiskoloja on cityssä enemmän. Esimerkiksi runsaasti havainnoidulta Aaslalta on lokakuulta vain yksi havainto (LS). Jurmon viimeinen nähtiin 20.10. Yllättäen laji löytyi marraskuussa Turusta useasta paikasta: 1.11 1p Yo-kylä (HKI); 1.11 Shell 2 (ET); 2.11 Ruissalo (ToL); 3.11 Ruissalo 2m (MY); 3.11 Slalom (VPa, TLi) ja Petreliuksessa 4.11 (JS). Merimaskussa vielä 3.11 yht. 9 lintua (VM) ja 9.11 Tärkkisissä 1p (VM). Viimeinen sirpisiipi selviytyi aina 27.11 asti Tur, Linnankadulla (TLi). Se nähtiin mahdollisesti vielä tämän jälkeenkin.

Harjalintu (*Upupa epops*) Kaksi havaintoa: lokakuussa 1 Nousiaisissa ja Perniössä (TS 24.11).

Pikkutikka (*Dendrocopos minor*) Jurmossa 3.8—7.11 ainakin 30 eri yksilöä. Eniten välillä 28.9—6.10 (8r 2p 1m). Muualla huippu oli samaan aikaan. Kus, Isokari 4—11.10 yht. 9 (JHe). Ulkosaaristoa lukuunottamatta elokuussa vain 2 havaintoa, kuten syyskuussakin, 1—12.10 10 exx ja loppukuussa samoin 10exx sekä marraskuussa yksi havainto.

Käpytikka (*Dendrocopos major*) Oli myös liikkeellä. Jurmossa ensimmäinen 24.7 1n. Saarella huippu oli elokuun alussa: 3.8 6p2m ja

8.8 12p. Utössä ensimmäinen oli 31.7 ja huippu 21.8 8p (ToL). 14.9 Dra, Lövä 7m ja Kus, Isokari 4—11.10 8 (5r) (JHe). Rym, Aasla kuukausimaksimit IX 8, X 10 ja XI 7 (LS).

Pohjantikka (*Picoides tridactylus*) Leppoisaa! Aikoihin tämä harvinaisuus liikkeellä. Kaikki havainnot: 23.9 Mie, Silakari 1k (JHe); 26.9 1 vaeltava Paimionlahdella (MY); 5.10 1 Kus, Isokari (JHe); 6.10 1, 7.10 1 renkaaton, 12.10 1p 2m Pyh, Rihtniemi (VMr); 18.10 vähintään 6p + m (mm a3) Pyh, Rihtniemi (HKI, JKo, JSi) ja 22.10 Paimionlahti 1NE (MY). Yhteensä siis 15 exx!

Käenpiika (*Jynx torquilla*) Ensimmäiset Utöstä 7.7 3p (JHe). Jurmon ensimmäistä sai odottaa kauan; se näkyi vasta 7.9. Syksyn viimeinen 21.9. Lai, Valkojärvi 1 (VMr).

Varpuslinnut

Kangaskiuru (*Lullula arborea*) Ensimmäinen muuttaja havaittiin 10.8 Hou, Immaskärillä (ToL). Syyskuussa tavattiin vain 15 yksilöä — suurin muutosumma 14.9 Dra, Lövä 4m (JHe). Lokakuulta havaintoja vain Jurmosta, jossa 1.10—12.10 oli yhteensä 4 yksilöä. Viimeinen havaittiin 2.11 1m Paimionlahdella (MY).

Kiuru (*Alauda arvensis*) Elokuun maksimi Jurmosta 14.8 100 p. Koko syksyn suurin muuttajamäärä 24.9 500m Tur, Ävik (JKi, E. Jokinen) Mantereen viimeiset jo 2.11 Kuusisto 4p (AF) ja 3.11 Tur, Ävik 1p (RM, TS, MS). Jurmossa viivytelijöitä marraskuun lopulle asti, joista viimeiset 4 nähtiin 29.11.

Tunturikiuru (*Eremophila alpestris*) Ensimmäinen sarvipää havaittiin 11.10 Ini, Kolko 1p (ET, H. Hilke). Jurmossa huippuna 12.10 5m. Lisäksi Jurmossa havaittiin laji vielä 18.10 2m ja 8.11 1 ä m. Syksyn viimeinen viivyteli Tur, Länsilaturilla joulukuulle asti. Se havaittiin ensimmäisen kerran 11.11 (HeL).

Törmäpääsky (*Riparia riparia*) Ensimmäinen muuttaja jo 7.7 Jurmossa. Mantereen kiireisimmät lähtijät nähtiin 22.7 Hal, Vialassa (JT). Suurin parvi 22.8 Jurmossa 39 lintua. Viimeiset 13.9 Kem, Sjöfax 2 (AF), 14.9 Utö (ToL) ja 23.9 1 Jurmossa.

Haarapääsky (*Hirundo rustica*) Jurmossa muuttohuippu 11.8 ja 15.8, jolloin saarella lenteli 200 haarapääskyä. 23.8 oli mantereen huippupäivä: Rauvolanlahdella n. 500p (VM) ja Halikonlahdella 1200 + 400 h/d/r (VPa, TLi). Syyskuun alussa vielä runsas, esimerkiksi Rym, Aasla 3.9 430 (LS). Viimeisiä nähtiin useassa paikassa vielä 7.10.

Räystäspääsky (*Delichon urbica*) Suurimmat päiväsummat Jurmossa elokuun alusta: 7.8 135 m + p ja 12.8 150 m + p. Mantereen viimeiset tavattiin Paimionlahdella 17.9 (MY). Jurmon viimeinen nähtiin seuraavana päivänä.

Pääskylaji (H/D/R) 11.8 Paimionlahti vähintään 1000 p + m (JHe).

Metsäkirvinen (*Antbus trivialis*) Ensimmäiset muuttajat havaittiin 7.8 1m Rauvolanlahdella (VM) ja 1m Jurmossa. Suuria päiväsummia ei nähty. Parhaat muutot: 22.8 Jurmo 47, 3.9 Rym, Aasla 59 (LS) ja Dra, Lövä 52. Mantereen viimeiset 27.9 Dra, Kasnäs 1 (JLa) ja Rauvolanlahti 1 (VM). Jurmon viimeinen 6.10.

Niittykirvinen (*Antbus pratensis*) 16.8 Paimionlahdella muuttaneet 4 yksilöä olivat syksyn ensimmäiset (VPa, TLi). Päämuutto ajoittui syyskuun loppuun, jolloin Jurmossa oli useita hyviä päiväsummia, esim. 21.9 955m + p ja 23.9 335 m + p. Muualta paras 17.9 Rym, Aasla 378m (LS). Vielä lokakuussakin mukavaa muuttoa: 4.10 150m Kus, Isokari (JHe) ja 17.10 250m45p Jurmo. Viimeisiä tavattiin seuraavasti: 17.11 Rym, Aasla 2p (LS) ja 30.11 Jurmo.

Lapinkirvinen (*Antbus cervinus*) Ensimmäinen ilmestyi etelään jo 3.8 Pai, puhdistamo 1p (MY). Seuraavat 25.8 Jurmo 2 ja 26.8 Tur, Ävik 2 (JKo, TVe). Päämuuttoa ei juurikaan havaittu TLY:n alueella; suurin summa 8 13.9

Kor, Jurmo. Viimeiset Dra, Lövä 14.9 1p (JHe) ja Jurmo 26.9 1m.

Luotokirvinen (*Antbus spinoletta*) Jurmon viihimeinen yksilö näkyi 8.9.

Keltavästäräkki (*Motacilla flava*) Tur, Länsilaiturilla 14.7 tavattiin ensimmäinen muuttaja (VPa). Jurmon ensimmäinen näkyi 2.8 ja huippuna 26.8 160p 41m. Mantereen parhain kertymä löydettiin Raisionlahdelta 15.8 60p (TLi). Kuusistossa 2.10 muutti mantereen viimeinen keltavästäräkki (SL, JN). Jurmon viimeinen 17.10.

Västäräkki (*Motacilla alba*) Suuria parvia havaittiin elo—syyskuun vaihteessa: 19.8 200 Jurmo, 31.8 Pai, puhdistamo 160p (MY), 3.9 Rym, Aasla 212p (LS), 13.9 Utö 200p (ToL) ja 14.9 Dra, Sunnanä 120 (JHe). Lokakuun alussa Jurmossa vielä 40m + p. Mantereen viimeiset lokakuun lopussa. 7.11 kuitenkin Jurmossa syksyn viimeinen väiski.

Tilhi (*Bombycilla garrulus*) Syksyn ensimmäinen tilhi havaittiin 9.10 Jurmossa. Lokakuun lopussa runsaslukuinen Turussa: 17.10 Keskusta 300p (HeL, I. Rauvola); 21.10 Yo-kylä 600p (JT), jossa myös runsaasti töyhtöpäitä 28.10 450p (JLa) ja 29.10 300p (HKI). Aura-joen koulun läheisyydessä 22.10 400p ja 30.10 300p (RM).

Koskikara (*Cinclus cinclus*) Ensimmäiset 2 kauraa tavattiin 5.11 Kii, Varesjoella (A. Orava).

Peukaloinen (*Troglodytes troglodytes*) Jurmossa syys-lokakuussa useita lähes kymmenen yksilön päiviä, esimerkiksi 24.9 7p, 10.10 13p ja huippuna 18—19.10 15p. Utön paras päivä oli 15.10, jolloin saarella oli 6 exx (ToL). Viimeinen 9.11 Utö (ToL).

Rautiainen (*Prunella modularis*) Ensimmäinen muuttaja havaittiin 23.8 Lai, keskustassa (JKy). Liikkuu tavallista pienemmin joukoin: 14.9 Dra, Lövä 28m (JHe) ja Jurmonkin paras vain 170 23.9. Mantereen viimeinen Pyh, Rihtniemi 22.10 (AF). Jurmossa tosin vielä 26.10.

Naaras sinirinta. Kuvannut Jouko Hakala.

Punarinta (*Eritbacus rubecula*) Syyskuun parhaat summat olivat 18.9 Jurmossa 150p ja 23.9 samassa paikassa 300p. Lokakuussa vielä 5.10 Kus, Isokari 70p (JHe) ja 19.10 Jurmo 85p. Syksyn viimeinen Jurmossa 30.11.

Sinirinta (*Luscinia svecica*) Ensimmäinen pohjoisen satakieli saapui 27.8 Pai, puhdistamolle (VPa, TLi). Syyskuun alussa laji oli harvalukuinen, mutta useasti tavattu, esim. 2.9 Rauvolanlahti 3p (VM). Viimeiset 27.9, jolloin 1 Pyh, Rihtniemiessä (HKI) ja 1 Halikonlahdella (PA, HKI, JKo).

Leppälintu (*Phoenicurus phoenicurus*) Jurmossa ensimmäinen 22.8. Huippuna 4.9 150p. Viimeiset jäivät Suomen vasta marraskuussa: 2.11 Inp Hal, Joensuu (JT) ja 9.11 Kor, Utö 1 np (ToL).

Pensastasku (*Saxicola rubetra*) Suurimmat kertymät 22.8 Jurmo 30p ja 14.8 Tur, Ävik 17p (JKi). Viimeiset viivytelijät 25.9, jolloin 1 Pai, puhdistamolla (MY) ja 1 Kuusistossa (SL, JN).

Kivitasku (*Oenanthe oenanthe*) Päämuutto tapahtui mantereella runsasta viikkoa aikaisemmin kuin ulkosaaristossa: 2.8 Lai, keskustasta 26p (JKy) ja 22.8 Jurmo 46p. Viimeiset lähtivät 3.10, jolloin Jurmossa oli 1 ja Lai, Salossa 1 (JKy).

Sykyisin kivitaskuja kannattaa katsella tavallista tarkemmin kovan taskun toivossa. Kuvannut Jouko Hakala.

Mustarastas (*turdus merula*) Paras muuttajamäärä Jurmossa 18.10 40.

Räkättirastas (*Turdus pilaris*) Päämuutto tuntui olevan kaksivaiheinen: 9.10 Kus, Isokari 4000m (JHe) ja 18.10 Pyh, Rihtniemi 1260m (JKo). Jurmossa lokakuussa monia 300 räkättirastasin päiviä.

Laulurastas (*Turdus philomelos*) Lokakuun alussa Kus, Isokarilla pientä liikehdintää — kolmena päivänä kunakin 50 m (JHe). Jurmon paras päivä oli 10.10, jolloin 250 p/m. Viimeiset jo 5.11 Aasla 2p (LS) ja Jurmo 9.11 2p.

Punakylkirastas (*Turdus iliacus*) Päämuutto ajoittui noin kuukauden ajalle. Pyh, Polttilassa voimakasta muuttoa 28.9 935m ja seuraavanakin päivänä vielä 150m (VM). 7.10 Kus, Isokari 800m (JHe) ja Jurmon parhain päivä 15.10 280m 50p. Viimeinen 9.11 Jurmossa.

Kulorastas (*Turdus viscivorus*) Päämuutto lokakuun alkupuolella, jolloin 7.10 Kus, Isokari 20m (JHe), 10.10 Jurmo 10p11m ja 13.10 Jurmo 5p 19m. Mantereen viimeiset lähtivät jo 25.10 Mie, lahti 1m (VPa, TLi) ja Ini, Kolko 26.10 1m (ET). Viimeiset Jurmossa 23.11 2p.

Pensassirkkalintu (*Locustella neevia*) Ainoa syyshavainto: 1 rengastettiin 3.9 Jurmossa.

Ruokokerttunen (*Acrocephalus schoenobaenus*) Tämän ruovikkolajin muutosta on vaikea saada luotettavaa kuvaa muuten kuin rengastussarjojen perusteella. 10.8 Halikonlahdella rengastettiin 53 (JHe). Rauvolanlahdella 18.8 33r ja 23.8 38r (VM). Viimeinen löytyi Rauvolasta 23.9 (VM).

Rytikerttunen (*Acrocephalus scirpaceus*) Halikonlahdella 10.8 23r (JHe) ja Rauvolassa 18.8 ja 23.8 molempina päivinä 15r(VM). Syksyn viimeinen ryti havaittiin 30.9 Rauvolanlahdella (VM).

Kirjokerttu (*Sylvia nisoria*) Syksyn ainoa havainto: 11.8 Jurmo 1p.

Hernekerttu (*Sylvia curruca*) Viimeinen, varsin myöhäinen, tavattiin 1.11 Hannuniityssä (RM).

Pensaskerttu (*Sylvia communis*) Suurin lepäi-

lijämäärä Jurmossa 3.8 22p. Viimeinen jo niinkin varhain kuin 5.9 Ini, Kolko 1p (ET).

Lehtokerttu (*Sylvia borin*) Viimeiset jo 8.10 Kus, Isokarissa kontrolloitu 1 exx ja 10.10 samassa paikassa rengastettu laulutaituri (JHe).

Mustapääkerttu (*Sylvia atricapilla*) Jurmon viimeiset 9.11 1kn. Laji nähtiin aivan talven kynnyksellä (29.11) Pyh, keskustassa (HKL).

Tiltalti (*Phylloscopus collubita*) Jurmon viimeinen havaittiin 9.11. Pyh, Rihtniemessä laji tavattiin vielä 15.11 (PA, JSi, JKO).

Pajulintu (*Phylloscopus trochilus*) Päämuutto syyskuun alussa, jolloin Jurmossa 3.9 200p. Viimeinen löydettiin 12.10 Jurmosta.

Sirittäjä (*Phylloscopus sibilatrix*) Viimeinen, nuori, muuttoajastaan tietämätön lintu rengastettiin 19.9 Jurmossa.

Uunilintu (*Phylloscopus sp*) Jurmossa elokuussa suhteellisen runsaasti phyllareita, mm. 22.8

130p. Viimeiset havaittiin 2.11 Dra, Öro 1 (JHe) ja 9.11 Jurmo. Ks. myös muut phyllarit.

Hippiäinen (*Regulus regulus*) Ensimmäinen Jurmossa vasta 4.9 Jurmosta mukavia summia: 7.10 400; 10.10 500 ja 19.10 350. Kus, Isokarissa 4.10 150, 5.10 150 ja 10.10 500 (JHe). Viimeinen muuttava regulus palloili 25.11 Jurmossa.

Harmaasieppo (*Muscicapa striata*) Normaaliin päämuuttoaikaan Jurmossa tavattiin 22.8 80p. 5.9 Jurmossa nähtiin kuitenkin vielä 100p. Viimeiset näkyivät 6.10 1p Kus, Isokari (JHe) ja 11.10 1p Jurmo.

Pikkusieppo (*Ficedula parva*) Jurmossa havaittiin välillä 7.9—16.10 17 päivänä yhteensä 30 lintua. Utössä lajia tavattiin 24.9 8p ja 5.10 2p (ToL). Ainoa havainto mantereelta oli Pyh, Nihtiössä 30.9 1 np (HVi).

Kirjosieppo (*Ficedula hypoleuca*) Elokuussa Jurmossa tavattiin vain jokunen yksilö, kunnes 4.9 repesi. Tällöin saarella oli 300 p, joista 100 rengastettiin. Seuraavana päivänä paikalla oli enää 50 yks. Jurmon viimeiset jo 22.9. Huippumyöhäinen yksilö nähtiin Tur, Huhkolassa 2.11 (HKL).

Pyrstötiainen (*Aegithalos caedatus*) Pyrstötiaiset alkoivat vaellella lokakuun alussa. Vaellus ei ulottunut kovin voimakkaana ulkosaaristoon. Niinpä Jurmon parhaaksi päiväsummaksi jäi 14.10 45m. Aasallakaan ei runsaasta retkeilystä huolimatta nähty juurikaan pyrstötiaisia. Koko lokakuun summa 54m/p (LS). Pyh, Rihtniemessä 2.10—8.11 välisenä aikana nähtiin 487m 18 päivänä. Paras muuttopäivä oli 18.10, jolloin 252m (HVi, HKL, ym). Muualla yhteensä 140m + p. Tänä syksynä pyrstötiainen ei esiintynyt kovin suurissa parvissa: keskimääräinen parvikoko jäi alle 10 linnun. Viimeiset 26.11 Ruissalossa a13 r (VM).

Kuusitiainen (*Parus ater*) Muiden tiaisten tapaan vaelteli kohtalaisen voimakkaasti. Jurmon parhaat päivät olivat 5.10 8p, 12.10 3p ja 17.10 7m 4r. Kus, Isokarilla 6—9.10 yht 7 yks. (JHe). Uu, Lyökki 7.10 1m (JKy). Huip-

pu 18.10 Pyh, Rihtniemi 22m (HKL, JKO).

Sinitiainen (*Parus caeruleus*) Kus, Isokarilla voimakasta vaellusta lokakuun alussa: 4.10 70m, 7.10 100m ja 9.10 100m (JHe). Jurmossa 5.10 80m + p ja 15.10 50p 80m. Pyh, Rihtniemen suurin määrä 18.10 16m (HKL, JKO). Kaikkiaan vaeltavia sinitiaisia oli n. 800. Mitään yhtenäistä vaellussuuntaa ei ollut havaittavissa.

Talitiainen (*Parus major*) Vaellus ajoittui suurin piirtein samoihin aikoihin kuin sinitiaiseläkin, mutta oli voimakkaampaa. Jurmossa 1.10 120, 5.10 240 ja 17.10 120. Kus, Isokarilla 7.10 150 ja 9.10 300. Pyh, Rihtniemessä 18.10 265 m (HKL, JKO). Vaeltavien yksilöiden kokonaismäärää voi vain arvioida, mutta parin tuhannen raja todennäköisesti rikkoutui.

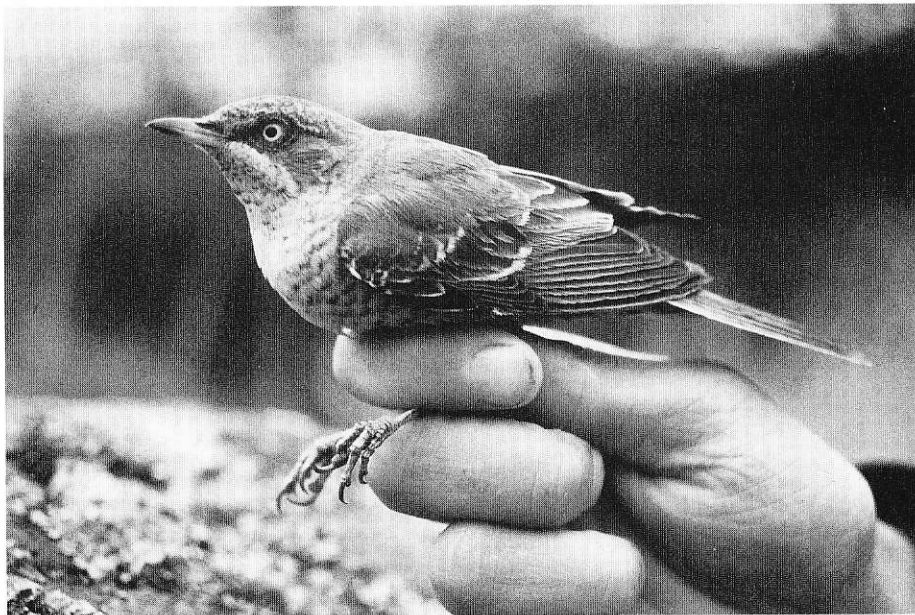
Hömötiainen (*Parus montanus*) Hömötiaisen vaellus ei koskettanut juuri lainkaan ulkosaaristoa, esimerkiksi Kus, Isokarissa 4—10.10 yhteensä vain 7 yksilöä. Jurmossakin vain yksittäishavaintoja. Pyh, Rihtniemessä näkyi vaeltavia hömppejä parhaimmillaan seuraavasti: 12.10 230 W (VMr); 18.10 26m (HKL); 14.11 22 m (VMr). Lisäksi Uus, Lyökissä todettiin kohtalaista vaellusta 7.10 47m (JKy).

Kuhankeitäjä (*Oriolus oriolus*) Syksyn ainoa 26.9 Jurmossa. Juv tai ad naaras muutti aamutuimaan Muinaismuiston stajauspisteen yli kadoten lepikkoon.

Pikkulepinkäinen (*Lanius collurio*) Suurin summa Jurmossa 22.8 8p. Vihoviimeinen näkyi 27.9 Dra, Kasnäsisä 1 juv (JLa).

Lapinharakka (*Lanius excubitor*) Ensimmäiset lapinharakat nähtiin 14.9, jolloin jo kolmessa eri paikassa. Suurin kertymä Jurmossa 13.10 3p. Koko syyskuussa nähtiin vain 6 eri yksilöä. Lokakuun kokonaissumma 20. Marraskuussa enää vain 4 ja nekin kaikki paikallisina. Syksyn kokonaismäärä jäi siten vain noin 30 eri yksilöön.

Närhi (*Garrulus glandarius*) Ainoa vaellukseen viittaava havainto Dra, Lövä 14.9 2 E ja 2 S (JHe).

Kirjokerttu on harvinaisen syksyllä. Tämän keltasilmäisen kähmijän kuvasi Jukka Grönlund.

Harakka (*Pica pica*) Syyskuun ainoa vaellushavainto 27.9 Uus, Lyökki 2m (JKy). Lokakuun puolessa välissä tavallista runsaammin liikkeellä: 12.10 17 S (VMr) ja 18.10 Uus, Liesluoto yht. 20 SSW (OK). Liesluodon harakat lensivät korkealla, määrätietoisesti, pikkuparvina lounaaseen.

Pähkinähakki (*Nucifraga caryocatactes*) Kaikki havainnot: Pern, Sauru 29.8 2p, 11.9 3p, 16.9 1p ja 24.10 1p (JKN); 31.8 Lai, keskusta 1p (JKy); 1.9. Rai, kaupungintalo 1p (H. Päivärinta); 2.9 Rai, tehtaat 1p (H. Päivärinta); 6.9—14.9 Ini, Kolko 1p (ET); Puolalanpuisto 12.9 3p, koko syyskuun puistossa oli hakkeja, 8.10 1p, 17.10 1p ja 12.11 1p (JH); Pai, lahti 13.9 1m, 18.9 1m, 21.9 3m (JLa); 14.9 Dra, Lövä 1m (JHe); 15.9 Lai, keskusta 1p; 23.9 Jurmo 1; 23.9 Turku 2m (JLa); 27.9 Uus, Lyökki 1m (JKy) ja 28.10 Dra, Hiittinen 1 (JHe). Koko syksyn summa noin 30 lintua. Saapui myöhään ja lähti aikaisin, eli vaelluksen avaus tavallista myöhemmin ja loppumisen aikaisemmin.

Naakka (*Corvus monedula*) Päämuutto samaan aikaan kuin variksella. Kus, Isokarissa 4.10 630m, 5.10 jo 1225m ja 9.10 peräti 1300m (JHe). Uus, Liesluodossa 5.10 626m ja 18.10 771m (OK). Jurmon viimeinen 7.11 oli muuttava yksilö.

Mustavaris (*Corvus frugilegus*) Parhaat muutot Uus, Liesluoto 5.10 99m ja 18.10 88m (OK) sekä 18.10 Pyh, Rihniemi 66m (HKl, JKo, JSi).

Varis (*Corvus corone*) Suuria muuttosummaa laskettiin lokakuussa useana päivänä Pohjanlahden rannikolta. Uus, Liesluoto 4.10 1050m (VPa, TLi), 5.10 1224m + 500 sp ja 18.10 1286m + 550 sp (OK). Suurimmat summat Isokarista 4.10 3580m, 5.10 3025m ja 9.10 peräti 5500m (JHe). Pyh, Rihniemi paras muuttopäivä 18.10 2075m (HKl, JKo, JSi). Jurmon suurin määrä 5.10 650m. Lisäksi mukavaa muuttoa myös Paimionlahdella 18.10 400m (MY).

Kottarainen (*Sturnus vulgaris*) Heinäkuussa kotsut alkoivat kerääntyä suurempiin parviin, esim. 8.7 Halikonlahdella 1000p (TLi). Päämuutto kaksivaiheinen: ensimmäinen huippu elokuun alkupuolella ja toinen syyskuun alussa. Suurimmat kertymät: 10.8 ainakin 2500p (Parvi kokoontui hiljalleen illan aikana ja jäi yöpymään kaislikkoon.) (VPa); 15.8 4000p Mie, Lahti (VPa, TLi); 11.8 Pai, puhdistamo 2000p (JHe); 7.9 Lemun peltoaukea 5000p (OK). 12.10 vielä 1000p Rauvolanlahdella (VM). Viimeisiä marraskuun lopulla.

Varpunen (*Passer domesticus*) Kor, Jurmo 17.10 lä.

Pikkuvarpunen (*Passer montanus*) Kaikki havainnot: 15.—16.10 Tur, Topinoja 4p (RM, TS, MS) ja 23.10 Kor, Utö 3p (ToL). Vähisäpä olivat.

Peippo (*Fringilla coelebs*) Tänä syksynä hieman järripeippoja harvinaisempi. Päämuutto osui suurin piirtein samoihin aikoihin. 14.9 1600m (joukossa sp:t) Dra, Lövä (JHe). Ylivoimaisesti suurin määrä tavattiin 21.9 Jurmossa 6200 yks. Lisäksi Pai, puhdistamo 4000p peippojen ja järripeippojen sekaparvi (MY, JKo).

Järripeippo (*Fringilla montifringilla*) Jurmon ensimmäinen 4.9. 24.9 2600 + 2620 sp Jurmossa. Pyh, Poltilassa rajua järripeippoliikettä 24.9 4600p 1250m (VMr). Peipon ja järripeipon päämuutto osui siis syyskuun 20 päivän tienoille. 6.10 vielä Pyh, Poltilassa näkyi 1200m (VMr). Lisäksi syys-lokakuussa näkyi runsaasti 600—900 linnun parvia, varsinkin Jurmossa.

Viherpeippo (*Carduelis chloris*) Ensimmäinen muuttaja 10.8 Tur, Rauvolanlahdella (VPa). Jurmon suurin summa 18.10 172. Huippuna kuitenkin 200p 1.10 Tur, Yo-kylä (JT).

Tikli (*Carduelis carduelis*) Koko syksyn todella vähissä. Ainoatakaan yli kymmenen yksilön parvea ei ilmoitettu. Yksittäishavaintoja koko syyskaudelta.

TLY:n alueella pikkuvarpunen ei ole kovinkaan tavallinen näky, sen todisti taas tämänkin syksy. Kuvannut Henry Lehto.

Peltoströku lähtee jo elo-syyskuussa talvehtimisalueilleen Länsi-Afrikkaan. Kuvannut Jouko Hakala.

Vihervarpunen (*Carduelis spinus*) Kohtalainen vihervarpussyksy. Elokuun alusta marraskuun loppuun lintua muutteli, huipun ollessa 21.9 1100m Jurmo. 24.9 485m Jurmossa. Lokakuun suurin summa niin ikään Jurmossa 18.10 150m 50p.

Hemppo (*Carduelis cannabina*) Suurin kertymä jo 10.8 Rauvolanlahdella 140p (VPa).

Vuorihemppo (*Carduelis flavirostris*) Vain kaksi havaintoa, nekin molemmat Ävikistä. 26.10 2p (S. Kallio) ja 2.11 1p (EL).

Urpiainen (*Carduelis flammea*) Ensimmäiset muuttajat 26.9 Paimionlahdella (MY). 27.9 jo hyvin runsas. Jurmon paras päivä 17.10 390 p + m. Kus, Isokarissa hyvää muuttoa lokakuun alussa: 4.10 1000m 500p, 5.10 800 ja 9.10 1200 (JHe). Muualla ylettiin hieman vaatimattomampiin määriin: 11.10 Pyh, Polttila 950m (VMr) ja 18.10 Paimionlahdella 600m (MY).

Tundraurpiainen (*Carduelis bornemanni*) 4—11.10 Kus, Isokari 8r (JHe) ja Jurmossa 31.10 1.

Taviokuurna (*Pinicola enucleator*) Tänäkin syksynä hyvin niukasti havaintoja. Kaikki löydöt: Pyh, Rihtniemi 19.10 3m, 21.10 4m ja 3.11 13m (HVi).

Punavarpunen (*Carpodacus erythrinus*) Suurin kertymä Jurmossa 7.8 12p. Viimeinen todella myöhäinen yksilö näyttäytyi 14.10 Pyh, Rihtniemessä (HVi).

Käpylintu (*Loxia pytyopsittacus & curvirostra & sp*) Jurmon ensimmäinen isokäpylintu jo 7.7 ja pikkukäpylintu 23.7. Heinäkuun summa 41 exx. Elokuun alkupuolella 93 exx ja loppupuolella 171. Suurin määrä 26.8 13isp m Uus, Lyökki (JKy). Syyskuun alkupuolella 131 sp ja syyskuun loppupuolella 215. Lokakuun alussa havaittiin yht. 515 sp:tä. Paras Uus, Lyökki 265 sp ja 10 cur (JKy). Lokakuun lopussa vielä 163 loxiaa ja marraskuussa enää 53 exx.

Kirjosiipikäpylintu (*Loxia leucoptera*) Jurmon havainnot: 6.9 1, 13.9. 1, 23.9 1, 25.9 2 ja 26.9 2. Muualta 9.11 Naa, luonnonmaa 1k 1n (EL), 14.9 Dra, Lövä 1 (JHe) ja 12.10 Vehmaa 2 (JHe). Viime syksyyn verrattuna vähissä, muuten lähes normaalisti.

Nokkavarpunen (*Coccothraustes coccothraustes*) Vain kaksi havaintoa: 3.9 Raisionlahdella 1p (ET) ja 18.10 Pyh, Rihtniemi 1m (JKo, HKI, JSi).

Lapinsirkku (*Calcarius lapponicus*) Jurmoon ensimmäinen ehti 25.8. Paras päivä oli 7.9, jolloin 20p. Viimeinen Jurmossa 15.10 1m. Mantereella ensimmäinen näkyi 8.9 Ävik (JKi, JN). Viimeinen TLY:n alueella nähtiin 2.11 Ävikissä (EL, J. Salonen).

Pulmunen (*Plectrophenax nivalis*) Tunturiyläntököjen visertelijä saapui Jurmossa 9.10. Jurmon parhaat muuttosumat: 26.10 55, 28.10 94 ja 12.11 65. Mantereen viimeiset 15.11 2 Ävik (RM, TS). Laji oli melko vähissä koko syksyn — suurin osa havainnoista koski yksittäisiä lintuja tai pieniä parvia.

Peltosirkku (*Emberiza hortulana*) 25.7 Rauvola 1m (VM) oli syksyn avaus. Jurmossa ensimmäinen ehti 12.8. Kertymiä ei havaittu ja viimeiset poistuivat alueeltamme 13.9 Ini, Kolko 1 (ET) ja 14.9 Lai, keskusta 1m (JKy).

Pajusirkku (*Emberiza schoeniclus*) Suurimpia määriä: 17.9 Rauvola 50p (VM), 23.9 Jurmo 130p ja 4.10 vielä Kus, Isokari 50m 20p (JHe). Mantereen viimeinen löytyi Kuusistosta 7.11 1p (SL, JN).

Pohjansirkku (*Emberiza rustica*) ja **TSIK-sirkku** (*E. rustica/pusilla/aureola*) Jurmossa 24.8—21.9 viitenä päivänä pohjansirkku ja kahtena tsik-sirkku. Yhteensä vain 12 yksilöä. Havainnot muualta: Kem, Smedsböle 5.9 1m tsik-sirkku (M. Helin, I. Rauvola) ja Tur, Shell 1m tsik-sirkku (JKo); 14.9 Dra, Lövä 1k tsik-sirkku (JHe); 27.9 Kor, Utö 1 pohjansirkku (ToL). Mantereen suurin tsik-sirkkukertymä 1.10 3m Mie, lahti (EL). Kaikkiaan hyvin vähissä, vaikka mantereelta tulikin ihan mukavasti havaintoja.

Tule Jurmoon rengastamaan

Veijo Vänskä

Jurmon lintuasema Saaristomeren sydämessä tarvitsee rengastajia. Kuluva vuoden aikana olemme pyrkineet nostamaan tasoa niin varustelun kuin toiminnankin osalta. Tästä haluamme kertoa sinulle, hyvä asemarengastusluvan haltija.

Toiminta

Asemalla on otettu käyttöön kokonaan uudet ohjeet sekä rengastajille että havainnoitsijoille. Tavoitteena on havaintoaineiston käyttökelpoisuuden lisääminen vakio toiminnan avulla. Varpuslintujen rengastuksessa on käytössä 12 vakio verkkopaikkaa. Havainnoitsijat voivat kiertää länsi- ja itäpäin reitit sekä talvikaudella kylän ja metsän kattavan reitin. Muutontarkkailusta on ohjeet asemalla.

Asemarakennus

Asemarakennus on toistaiseksi vanha, mutta parannuksia on tehty. Ulkoikkunat, kaasukeitin, pöytä ja astiasto on uusittu. Vuoteita sänykyaatteineen on kuusi, mutta maksimimiehitys on viisi. Radioon sopivat isot pyöreät patterit. Muonatäydennys hoituu pitkäaikaismiehityksessä kätevästi puhelimitse Nötön kauptasta.

	ti	to	pe	la	su
Turku (bussi)	9.10	9.10	16.30	9.10	14.10 ^{*)}
Pernäs	11.00	11.00	18.15	11.00	16.30
Utö	16.00	16.00	22.00	15.00	20.30
	ma	ke	pe	la	su
Utö	6.00	6.00	6.00	6.00	12.00
Pernäs	10.00	10.00	10.00	10.00	16.00
Turku (bussi)	12.10	12.10	12.10	15.20	18.05

*) Paraisten bussi, vaihto Paraisilla.

Rengastusvälineistö

Hyväkuntoisia japanilaisia verkkoja on parikymmentä, Acci-verkkoja on neljä. Myös matalia verkkoja avomaapyyntiin löytyy. Kahlaajakatiskoja, mallia Yyteri, on viitisentoista ja siemenpyydyksiä on kaksi. Kahlaajarengastuksen helpottamiseksi käytössä on polkupyörä. Muu varustus: mauser, luppi, siipimitat, kalibroidut Pesolat 10 g—2 kg ym. Kevääksi on luvassa nostoverkkokepit.

Päiväraha

Pitkäaikaisille (= vähintään 7 vrk) rengastajille maksetaan päivärahaa 24 mk/vrk.

Ota yhteyttä

Tule nyt vaihteeksi Jurmoon ja ihastu elävän saariston eleganssiin. Haluaisimme Sinut Jurmoon jo varhain ensi keväänä. Ilmoittaudu jo nyt! Tiedusteluihin vastaa ja varaukset kirjaa asemanhoitaja.

Aikataulu

Upouusi yhteysalus m/s Harun vie varmasti perille Nauvon Pernäsistä oheisen aikataulun mukaan. Lokakuun lopulla tulee voimaan talviaikataulu, jossa kellonajat hieman muuttuvat. Omalla autolla tulevat voivat huoletta pysäköidä Pernäsiin, sillä paikka on turvallinen.

Rengastusvuosi Jurmossa

Veijo Vänskä

Huhtikuu

Vakioverkot: Alkukuun vähäisen lajivalikoiman runsaimmat ovat hippiäinen, mustarastas ja peippo. Kuun loppupuoliskolla tapahtuu punarintojen, laulu- ja punakylkirastaiden ja järripeipon päämuutto. Rariteeteista harjalintu ja mustaleppälintu ovat lähes vuosittaisia.

Siemenpyydykset: Huonojen verkkoilusäiden vallitessa kannattaa pyydystellä aseman pihalla olevilla siemenpyydyksillä. Järripeippo, peippo, talitiainen, kottarainen, mustarastas ja rautiainen ovat tavallisimpia saaliita. Myös naakka ja mustavarise usein haksahtavat näihin.

Toukokuu

Vakioverkot: Rastaat ja punarinnat esiintyvät hyvin runsaina kuun alkupäivinä. Hyönteissyöjät alkavat saapua. Kirjosiepon ja leppälinnun päämuutto sattuu kuun kolmannelle ja neljännelle viikolle. Pajulinnun huippu on muutamia päiviä myöhemmin. Harmaasiepon ja kerttujen massat saapuvat kuun lopulla, jolloin niitä on verkoissakin kymmenittäin. Jurmon joka keväinen riesa — pikkulepinkäinen — on myös runsaslukuinen. Loppukuun on luonnollisesti mielenkiintoista aikaa, sillä silloin saapuvat saaren vakiorarit sepel- ja pikkusieppo, idänuunilintu, kirjokerttu ja sirkkalinnut.

Siemenpyydykset: Kannattaa käyttää vielä kuun alkupuoliskolla. Etenkin nälkäisiä hyön-

teissyöjiä, järrejä ja peippoja eksyy pyydykseen.

Kesäkuu

Vakioverkot: Kuun ensimmäinen viikko on vielä kerttujen ja sieppojen, etenkin harmaasiepon päämuuton aikaa. Myös kultarintaa ja sirittäjiä jää verkkoihin. Harvinaisia hyönteissyöjiä kannattaa etsiskellä. Toisella viikolla lintujen tulo alkaa loppua ja pyynnissä kannattaa keskittyä pesäpoikasrengastukseen. Variksen pojat ovat yleensä ensimmäiset pullrengastukset. Pesät ovat helpommissa paikoissa kuin mantereella. Lisäksi pesintä on selvästi myöhäisempää kuin mantereella. Avomaan varpuslintujen poikasia kannattaa etsiä kuun puolivälin tietämissä. Kuitenkin ensimmäiset kivitaskun poikaset ovat rengastettavissa vasta kuun lopulla. Töyhtöhyypän ja suosirrin poikasia löytyy kuukauden puolivälistä lähtien. Muiden kahlaajien poikasrengastuksen sesonki alkaa kuun loppupuolella. Lapintieran ja kalalokin poikasrengastus sijoittuu kesäkuun loppuun — heinäkuuhun.

Heinäkuu

Poikasten rengastus jatkuu kuun puoliväliin, jolloin voi alkaa suunnitella katiskapyyntiä. Katiskoja pitää vahtia, etteivät turistit ja karja vahingoita niitä. Loppukuussa kahlaajien

rynnistys alkaa toden teolla. Runsaimpina lajeina ovat suo- ja kuovisirri, tylli, punajalkaviklo, karikukko ja suokukko.

Elokuu

Katiskat: Kuun alkupuolella on Jurmossa eniten kahlaajia ja suurin piirtein samoja lajeja kuin heinäkuussa. Lisäksi helposti voi saada isosirrejä ja liroja, eikä pulmussirrin kiinnisäminenkaan ole ylivoimaista. Loppukuusta määrät ovat edelleen korkeat, vaikka lajisto alkaakin vähetä. Pikkusirri on hyvin tavallinen kuun lopulla.

Vakioverkot: Verkkoilu kannattaa aloittaa vasta kuun puolivälin jälkeen. Hyönteissyöjien päämuutto ajoittuu elokuun loppuun — syyskuun alkuun.

Syyskuu

Vakioverkot: Hyönteissyöjien (lähinnä pajulinnun, kirjo- ja harmaasiepon, leppälinnun ja metsäkirvisen) aika on kuun alkupuolella. Punarinnat, rastaat ja hippiäinen alkavat runsastua kuun puolivälin jälkeen ja niiden huippu osuus syys-lokakuun vaihteeseen. Samoihin aikoihin tavataan myös ensimmäiset talitiainen suurparvet. Varpushaukkaa muuttaa melko tasaisesti kuun aikana ja petoverkot voivat parhaina päivinä suorastaan pullistella niitä. Rareista tyypillisimpiä ovat pohjan- ja pikkusirkut, lisäksi näkyy jonkin verran harvinaisia phyllareita.

Katiskat: Kahlaajia riittää runsaasti syyskuulekin. Tavallisimpia ovat suosirri, tylli ja pikkusirri. Isosirri, punakuiti ja pulmussirri ovat harvalukuisia.

Lokakuu

Vakioverkot: Kuun alkupuoli on totista puurtamista, mikäli säät ovat suotuisat. Punarintojen, rastaiden ja tiaisien päämuuton lisäksi väriä maisemaan tuovat vaelluslintujen vaihtelevat massat. Puukiipijä ja pyrstötiainen ovat toisinaan todella yleisiä. Öisin lentelevät sarvi-, suo- ja helmipöllöt verkkoihin. Päivisin voi pyytää varpus- ja muitakin haukkoja. Vaelluslintuja riittää kuun lopulle, mutta marraskuun taitteessa lintumäärät väkisinkin putoavat. Loppukuun runsaimpina lajeina ovat edelleen hippiäinen, punarinta, talitiainen ja rastaat. Oman pirteän lisänsä lokakuiseen rengastukseen antavat lukuisat rarit, esimerkiksi kirjosiipi- ja hippiäisuunilintu, pikkusirkku, lepinkäiset jne.

Katiskat ja siemenpyydykset: Katiskoihin ei kannata keskittyä ja niiden virittelyyn voi siirtää tuonnemaksi. Siemenpyyntiä kannattaa harrastaa huonojen verkkoilusäiden aikana.

Marras- ja joulukuu

Lintuja on usein jo niin vähän, ettei rengastajalla juuri ole mielenlammiketta joitakin erillisprojekteja lukuunottamatta. Marraskuun alussa tosin voi jotakin mukavaakin eksyä verkkoihin. Merisirrejä voi pyytää katiskoilla ja mahdollisia petoja omilla syöttipyydyksillä (Jurmon haukkahäkin kunto ei valitettavasti ole tiedossani).

Asemanhoitaja
Veijo Vänskä
21650 Lillandet
p. 926-54 258

Aaslan yölaulajalaskennat

Lennart Saari

Aineisto ja menetelmät

Aaslan yölaulajat laskettiin 15 kertaa vakioreitillä vuosina 1979—85. Reitti suunniteltiin siten, että se kattaa Aaslan parhaimmat yölaulajahabitaatit. Reitin vetäminen oli sinänsä hieman ongelmallista, sillä kerttusten ja kehrääjän saaminen hyvin edustettuina samalle reitille ei ole aivan yksinkertaista. Reitti kulkee siis paitsi parhailla lintujärvillä myös hyvinkin karussa kalliomännikössä. Reitti kattaa Aaslan melko hyvin sekä pohjois—etelä että itä—länsi-suunnassa. Reitti pyrittiin laskemaan klo 21.00 ja 3.00 (normaaliaikaa) välillä. Alla luettelo laskenta-ajoista ja tuloksiin mahdollisesti vaikuttavista säätekijöistä.

Laskenta	Päivämäärä	Kellonajat	Huom.
1a	29.—30.5.1979	21.05—2.55	
1b	26.—27.6.1979	21.40—3.05	
2a	28.—29.5.1980	21.00—2.20	
2b	9.—10.6.1980	21.00—2.11	
2c	26.—27.6.1980	21.00—2.30	ajottain uhkusadetta
3a	8.—9.6.1981	22.00—3.15*	ajottain uhkusadetta
3b	22.—23.6.1981	22.00—3.30	
4a	25.—26.5.1982	22.05—4.20	
4b	24.—25.6.1982	22.00—4.25	
5a	23.—24.5.1983	22.30—4.15	
5b	20.—21.6.1983	22.00—4.05	
6a	23.—24.5.1984	22.00—4.05	
6b	21.—22.6.1984	22.00—4.00	sade alkoi 2.18, tuuli 6 boforia S—SW!
7a	31.5.—1.6.1985	22.00—4.05	
7b	19.—20.6.1985	21.54—4.00	

* ajat laskennasta 3a lähtien kesäaikaa

Yölaulajiksi luettiin rantakanat (paitsi nokikana), lehtokurppa, taivaanvuohi, kehrääjä, satakieli, sirkkalinnut ja kerttuset. Pöllöhavainnot kelpuutettiin mukaan, joskin havainnot jäivät kesän yölaulajalaskennoissa vähiin.

Tulokset ja lajeittainen katsaus

Taulukossa 1 esitetään kussakin laskennassa havaitut yölaulajat. Luvut ilmaisevat reviiin määrän muilla lajeilla paitsi lehtokurppalla.

Rantakanat

Rantakanojen paras huuteluaika on ohi, eikä ryhmän edustajia tavata runsaasti laskentareitillä. Luhtakana (*Rallus aquaticus*) todettiin viidesti Paskalahdilla, yhteensä neljässä eri paikassa. Luhtahuitti (*Porzana porzana*) kuultiin kolmesti Paskalahdilla, kahdessa eri paikassa. Liejukana (*Gallinula chloropus*) kuultiin Paskalahdilla 1985. Havaintohetkellä en lajia tunnistanut, mutta myöhempi huutelu samassa paikassa paljasti lajin henkilöllisyyden.

Kahlaajat

Kahlaajista taivaanvuohi (*Gallinago gallinago*) ja lehtokurppa (*Scolopax rusticola*) todettiin joka laskennassa. Taivaanvuohen havaittavuus on toukokuussa selvästi parempi kuin kesäkuussa. Lehtokurppa on laskentojen mukaan Aaslan toiseksi runsaslukuisin yölaulaja. Kukin havaittu lehtokurppa on tilastoitu, koska soidinta lentävät yksilöt on miltei mahdotonta pitää erillään. Täten lehtokurppamäärät eivät ole suoraan verrannollisia muiden yö-

laulajien määriin, koska joitakin lehtokurppayksilöitä lienee tilastoitu kahdesti tai useammin. Taulukossa 2 on lehtokurppahavainnot esitelty puolen tunnin jaksoissa (ajat normaaliaikaa). Soidin on vilkkaimmillaan aikavälillä 21.30—22.29 ja heikoimmillaan keskivälillä klo 23.30—0.29.

Kello 3.00 jälkeen ei kurppia enää ole todettu. Alla olevassa asetelmassa näkyvät kunkin laskennan ensimmäiset ja viimeiset soivat lehtokurpat.

Mikäli ääneton lehtokurppa on todettu myöhemmin kuin soiva yksilö on tämä ilmoitettu suluissa.

Ajat ovat normaaliaikaa.

Laskenta	Alku	Loppu	Huom.
1a	21.15	2.52	
1b	22.08	2.21	laskenta alkoi 21.40
2a	21.07	1.11	
2b	21.44	2.03	
2c	21.28	2.09	
3a	21.36	2.00	
3b	21.39	2.13	
4a	21.15	2.38	
4b	22.13	0.08	
5a	21.30	1.01	soidin täydessä vauhdissa laskennan alkaessa 21.30

5b	21.05	2.34 (2.49)
6a	21.12	1.39
6b	21.55	2.35 (2.39)
7a	21.21	23.53
7b	20.58	1.16

Soidinlennon alku lienee tullut luotettavasti kuvattua. Ainoastaan 23.5.1983 saattoi laskenta alkaa liian myöhään. Seuraavana iltana (24.5.) soidin alkoi klo 21.07 (normaaliaikaa) vastaavanlaisissa sääoloissa. Laskennassa 1b oli aloituksen ja ensimmäisen lehtokurpan väli 28 minuuttia, joten myöhäisellä laskennan aloituksella ei luultavasti ollut vaikutusta.

Pöllöt

Pöllöjä havaittiin viidesti. Huuhkaja (*Bubo bubo*) huuteli Airismaan kaakkoispäässä 28.5.1980 klo 21.55 ja huuhkaja/iso petolintu nähtiin vilahdukselta samana iltana Vanhankylänlahdella klo 23.36. Toisen kerran huuhkaja kuultiin Krampista 26.5.1982 klo 0.38 (kesäaikaa). Samana iltana nähtiin lehtopöllö (*Strix aluco*) Vanhakylässä klo 1.10. Helmi-pöllöstä (*Aegolius funerus*) on kaksi havaintoa: Vanhakylässä 20.6.1980 alk. 23.36 aikuinen lintu ja poikasten ääntä sekä 25.6.1982 aikuisen ja kolme lentopoikasta alk. 1.00 (kesäaikaa).

Taulukko 1. Havaitut yölaulajat Aaslan laskentareitillä 1979—85. Luvut reviierejä

	1a	1b	2a	2b	2c	3a	3b	4a	4b	5a	5b	6a	6b	7a	7b	yht.	%
RAL AQU	1	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	1	—	—	—	5	0,5
POR POR	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	—	3	0,3
GAL CHL	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	0,1
GAL GAL	10	1	9	1	2	1	4	6	6	9	7	6	6	13	4	85	9,3
SCO RUS	25	12	29	17	42	17	25	27	8	17	20	17	19	25	34	334	36,4
BUB BUB	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	0,2
AEG FUN	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	0,2
STR ALU	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	0,1
CAP EUR	3	2	1	1	2	4	4	—	3	3	3	1	2	1	4	34	3,7
LUS LUS	2	—	8	9	1	2	1	5	—	8	2	13	1	8	2	62	6,8
LOC NAE	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	0,1
ACR SCH	7	3	1	6	3	3	1	3	—	—	—	5	1	6	3	42	4,6
ACR RIS	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	3	0,3
ACR SCI	15	13	15	27	27	39	36	11	56	8	18	10	14	23	28	340	37,1
ACR ARU	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	3	0,3
Yht.	63	31	64	61	78	66	71	57	77	45	50	53	43	82	77	918	100,0

Taulukko 2. Lehtokurpan havaintoajat Aaslan yölaulajalaskennoissa 1979—85 puolen tunnin jaksoissa. Ajat normaaliaikaa.

	20b	21a	21b	22a	22b	23a	23b	00a	00b	01a	01b	02a	02b	03a	yht.
1a	..	3	6	7	1	—	—	—	—	1	—	2	5	..	25
1b	—	3	6	2	—	—	—	—	—	1	12
2a	..	1	13	7	4	3	—	—	—	1	—	—	29
2b	..	—	5	2	3	2	1	—	3	—	—	1	17
2c	..	1	7	14	6	2	1	1	1	—	5	4	42
3a	..	—	6	2	—	4	—	—	—	—	4	1	17
3b	..	—	4	3	8	2	1	—	—	2	4	1	—	..	25
4a	..	6	6	5	2	—	—	—	—	3	4	—	1	—	27
4b	..	—	—	2	2	2	—	2	—	—	—	—	—	—	8
5a	9	3	1	3	—	—	—	1	—	—	—	—	17
5b	..	3	1	5	2	4	—	—	—	1	—	1	3	—	20
6a	..	5	3	3	—	1	—	—	3	—	2	—	—	—	17
6b	..	—	3	10	—	1	1	—	2	—	—	—	2	—	19
7a	..	3	12	8	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	25
7b	1	2	13	5	8	1	1	2	—	1	—	—	—	—	34
yks.yht.	1	24	88	79	44	27	6	5	9	10	19	11	11	—	334
minuutit	6	380	440	450	450	450	450	450	450	450	450	406	295	80	5207
yks/min	0,17	0,06	0,20	0,18	0,10	0,06	0,01	0,01	0,02	0,02	0,04	0,03	0,04	—	0,06

Taulukko 3. Kehrääjän havaintoajat puolen tunnin jaksoissa Aaslan yölaulajalaskennoissa 1979—85. Ainoastaan ensihavainto kustakin yksilöstä huomioitu. Ajat normaaliaikaa.

	20b	21a	21b	22a	22b	23a	23b	00a	00b	01a	01b	02a	02b	03a	yht.
1a	..	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	..	3
1b	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	2
2a	..	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
2b	..	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
2c	..	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	2
3a	..	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	4
3b	..	—	—	—	—	—	—	3	1	—	—	—	4
4a	..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4b	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	3
5a	—	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	3
5b	..	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	3
6a	..	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
6b	..	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2
7a	..	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
7b	..	—	—	—	1	1	—	—	2	—	—	—	—	—	4
yks.yht.	—	—	—	1	2	3	2	5	13	4	4	—	—	—	34
minuutit	6	380	440	450	450	450	450	450	450	450	450	406	295	80	5207
yks/min	—	—	—	0,002	0,004	0,007	0,004	0,011	0,029	0,009	0,009	—	—	—	0,007

Kehrääjä

Kehrääjä (*Caprimulgus europaeus*) todettiin 14 kertaa. Toukokuun laskennassa 1982 kehrääjää ei tavattu, laji ei kenties ehkä vielä ollut ehtinyt Aaslalle. Kehrääjä viihtyy Aaslan pohjoisosien kalliomänniköissä. Taulukosta 3 näemme, että kehrääjä on eniten äänessä yön pimeimpinä tunteina. Todellisuudessa keskityminen keskiyön tunteihin ei ehkä ole aivan näin selvä, koska vasta keskiyön vaiheilla saavun parhaille kehrääjäbiotoopeille. Yön ensimmäiset kehrääjät on todettu seuraavasti (näköhavainto suluissa); ajat ovat normaaliaikaa:

Laskenta	Alku
1a	0.32
1b	0.42
2a	1.24
2b	0.46
2c	23.14
3a	23.14
3b	0.16
4a	—
4b	0.11
5a	1.23 (22.05)
5b	0.33
6a	22.30
6b	0.39
7a	1.05
7b	22.43

Satakieli

Satakieli (*Luscinia luscinia*) vakiinnutti asemansa Aaslan pesimälinnustossa 1970-luvulla. Toukokuun laskennassa satakieli tulee hyvin esille, sen sijaan jo juhannuksen tienoilla lajia on vaikea havaita. Eniten satakieliä todettiin kesällä 1984.

Sirkkalinnut

Pensassirkkalintu (*Locustella naevia*) todettiin Aaslalla ensi kertaa 1.6.1985 klo 0.42 (kesäaika) alkaen, sopivasti juuri yölaulajalaskennassa. Paikka oli Paskalahien ja Vanhankylänlahden välinen kannas.

Kerttuset

Kerttusista rytikerttunen (*Acrocephalus scirpaceus*) on runsaslukuisin. Juhannuksen laskenta on yleensä selvästi antoisampi. Parhaimmillaan on kuultu 56 laulajaa. Rytikerttuset todetaan etupäässä Paskalahdilla, joskin laulun voi kuulla vaatimattomammistakin ruovikoista. Rytikerttunen on yölaulajalaskentojen runsaslukuisin laji, joskaan lehtokurppa ei sille paljon häviä.

Ruokokerttunen (*A. schoenobaenus*) on selvästi vähälukuisempi ja hieman oikullisempi esiintymisessään. Kesän 1983 yölaulajalaskennoissa laji puuttui kokonaan. Luhtakerttunen (*A. palustris*) todettiin kolmesti: 24.6.1982 ja 31.5.1985 Paskalahden länsipäässä sekä 20.6.1985 Paskalahien ja Vanhankylänlahden välisellä kannaksella. Rastaskerttunen (*A. arundinaceus*) todettiin seuraavasti: kaksi laulavaa Paskalahdilla 1.6.1985 ja yksinäinen laulaja Etelälahdella 19.6.1985.

Tulosten tarkastelua

Aaslan pesivää linnustoa on tutkittu sekä linja-arvioinnein, kartoituksin että vesilintu- ja yölaulajalaskennoin. Linja-arviointien tulokset on julkaistu osittain (SAARI 1982). Vesilintulaskentojen tulokset on alustavasti käsitelty. Kartoitusmenetelmän tuloksia ei ole yölaulajien osalta julkaistu. Lehtokurpan edesottamuksista Aaslalla on tehty pro gradu-työ (PERTTUNEN 1979). Näiden tietojen valossa rohkenen esittää joitakin näkökohtia yölaulajalaskentojen käyttökelpoisuudesta lintujen seurantatutkimuksissa.

Taulukossa 4 vertaillaan linja-arviointien ja yölaulajalaskentojen tuloksia keskenään. Yölaulajalaskennoista on taulukkoon otettu mukaan kunkin lajin suurin vuosittainen reviirimäärä (lehtokurpalla yksilömäärä). Lehtokurppa tulee linjalaskennoissa erittäin huonos-

Taulukko 4. Lehtokurpan, taivaanvuohen, satakielen, rytikerttusen ja ruokokerttusen reviirimäärät linja-arvioinneissa (1) ja yölaulajalaskennoissa (y). Linjalaskennassa vuodet 1979—1985 ovat täysin vertailukelpoisia keskenään.

	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985
SCO RUS I	—	—	—	—	1	—	1	—	3	—
y	25	42	25	27	20	19	34
GAL GAL I	11	12	7	10	9	7	13	12	6	8
y	10	9	4	6	9	6	13
LUS LUS I	—	—	1	—	3	—	2	—	2	1
y	2	9	2	5	8	13	8
ACR SCI I	12	15	15	17	18	19	29	12	36	22
y	15	27	39	56	18	14	28
ACR SCH I	5	4	5	5	7	12	4	5	4	5
y	7	6	3	3	—	5	6

ti esille ja yölaulajalaskennat lienevät ainoa tapa saada kohtuullinen runsausindeksi. **PERTTUNEN** (1979) arvioi Aaslan lehtokurppakanaksi vähintään 55—57 "paria", mutta arvio on lajin vaikeasta laskettavuudesta johtuen karkea ja luultavasti liian varovainen.

Taivaanvuohi tulee riittävällä tarkkuudella takseerattua jo linja-arvioinneissa, joskin taivaanvuohen paras laskenta-aika lienee jo toukokuussa ennen varsinaista linjalaskenta-aikaa.

Satakieli tulee huonosti esiin kesäkuun keskivaiheilla suoritetuissa linja-arvioinneissa. Minkäläi aikaa on riittävästi käytettävissä on kartoitus helppoa verrattuna esimerkiksi taivaanvuohen. Kuitenkin jo yölaulajalaskennat antavat hyvän kuvan lajin kannankehityksestä.

Rytikerttusella parimäärät ovat yölaulajalaskennoissa linja-arviointien vastaavia suurempia, selvin poikkeus oli vuosi 1984. Linjaarviointireitit ja yölaulajalaskentareitit menevät parhaiden biotooppien osalta suureksi osaksi päällekkäin, joten erot johtuvat käytäytymiseroista eri vuorokaudenaikoina. Ry-

tikerttunen on jo niin runsaslukuinen, että koko Aaslan kattava reviirikartoitus on vaikea toteuttaa.

Ruokokerttusten määrät ovat linjalaskennoissa melko vakaat, yölaulajalaskennoissa heitot ovat suurempia. Linjalaskenta on suositeltavampi seurantamenetelmä. Kartoitus on näinkin vähälukuiselle lajille käyttökelpoinen menetelmä.

Linjalaskennoissa on lisäksi todettu luhtakerttunen kolmesti vuosina 1980—82 (näistä kerran luhta/viitakerttunen), rastaskerttunen viidesti (1978:2, 1984:1 ja 1985:2), luhtakana kolmesti (1977, 1980 ja 1983) ja luhtahuitti kahdesti (1982 ja 1984). Reviirikartoitus on näin vähälukuisille lajeille paras seurantamenetelmä.

Linjalaskennoissa ei ole kertaakaan todettu liejukanaa, helmi- ja lehtopöllöä, huuhkajaa, kehrääjää ja pensassirkkalintua. Reviirikartoitusta suositellaan myös näiden lajien kohdalla.

Vuodesta 1975 lähtien Aaslalla on havaittu soivana kaulushaikara (*Botaurus stellaris*), ruisräikkä (*Crex crex*), peltopyy (*Perdix perdix*), viitakerttunen (*Acrocephalus dumetorum*) ja viitasirkkalintu (*Locustella fluviatilis*) jotka eivät ole sattuneet sen paremmin linjoille kuin yölaulajalaskennoille. Sarvipöllöä (*Asio otus*) ei Aaslalla ole nähty pesivänä noin viiteentoista vuoteen.

Linjalaskentojen perusteella pesi Aaslalla 1979—83 yölaulajia keskimäärin seuraavasti:

luhtakana	0,9 paria
luhtahuitti	0,9 "
taivaanvuohi	20,4 "
lehtokurppa	9,7 "
satakieli	2,0 "
ruokokerttunen	27,9 "
luhtakerttunen	4,0 "
rytikerttunen	69,5 "
rastaskerttunen	1,6 "

Selviä aliarvioita ovat lehtokurpan ja satakielen parimäärät, ruokokerttunen puolestaan vaikuttaa suhteettoman runsaalta.

Taivaanvuohen ja rytikerttusen parimäärien suuruus luokka lienee oikea, ainakin jos ottaa huomioon sen, että todelliset parimäärät ovat noin kaksinkertaisia linja-arvioinneilla saatuihin tuloksiin verrattuna. Muiden lajien havaintomäärät ovat niin vähäisiä että sattuman osuus korostuu, mutta luhtakerttunen tuntuu siitä huolimatta olevan liian runsas.

Viitteet

PERTTUNEN, E. 1979: Lehtokurpan (*Scolopax rusticola*) muutto, pesimäbiologia ja metsästys Suomessa.

— Pro gradu-työ, Helsingin yliopisto, 84 s.
SAARI, L. 1982: Rymättylän Aaslan pesivä maalinusto linjalaskentojen valossa.
— Ukuli 13(4): 4—20.

Viitasirkkalintu (kuvassa 1 ko) on hyvin harvinainen TLY:n alueella. Yölaulajakatsaus ilmestyy ensi vuonna, jolloin voit lukea tarkemmin, esim. tämän lajin esiintymisestä. Kuvannut Jukka Grönlund.

Muistatko pinnat 1987?

Alexandrinus

Pinnajuttu ilman yhtään linnunnimeä! Tehtäväsi on sijoittaa puuttuvat pinnat paikalleen.

Vuosi 1987 alkoi rauhallisesti. Tammikuussa ei tarvinnut juuri käydä muualla kuin Sauvossa (1). Helmikuun loppu taas vei bongarin ihmettelemään Naantalin Vikig Line -terminaalia (2). Varsin epätavalliseen aikaan oli 17.4. Maalahdessa tavallisesti heinäkuussa nähtävä rari (3). Vapunpäivänä monet kävivät ensin Espoossa (4) ja lähtivät sen jälkeen Poriin isoa vaaletta katsomaan (5). Toukokuun 6. oli 6 lintua Perniössä (6). 12.5. käytiin ensin Itä-Suomessa (7) ja takaisin tulleissa Turengissa (8). Toukokuun 17. vei monet autoporukat Iisalmen suuntaan (9). Vuoden megapinnat lähdettiin katsomaan toukokuun loppupuolella Korppoon ulkosaaristoon (10).

Ellei sattunut enää näkemään kyseistä Suomenpinnaa, saattoi aina käydä naapurisaarella bongaaamassa (11).

Kesäkuun 11. oli kahden RK-lajin päivä: toinen Sipoossa (12) ja toinen Kiteellä (13). Heinäkuun 3. toi rarin jo Turkuunkin, Hirvensaloon (14). Elokuu toi valkoista väriä Tenholan suunnalle (15). Syyskuussa tahti tiheni. 7.9. käytiin katsomassa rariparvea Porissa (16). Runsasta viikkoa myöhemmin taas riitti käynti Kuusistossa (17). Lokakuun 15. löytyi Uudestakaupungista kova vesiäinen (18). 22. ja 23. päivä oli ravintola Perhosen parkkipaikalla tungosta (19). 25.10. lähtien Espoossa oli Suomen ensimmäinen (20). Seuraavan viikon lopulla vuorostaan oli helsinkiläisten vuorotulla käymään Maariassa (21).

Vastaukset löytyvät sivulta 132

Turvallisuutta on hyvä hälytysjärjestelmä.

Sammolla on laaja ulkomaisten lääkäreiden ja sairaaloiden palveluverkosto. Lisäksi Sampo kouluttaa jatkuvasti matkanjärjestäjiä ja oppaita auttamaan matkailijoita siellä, missä apua tarvitaan.

SAMPO-YHTIÖT

Yliopistonkatu 27 ja
Hämeenkatu 8, Turku

TLY:n talvipinnakilpailu

Rauno Laine

Kilpailun ideanahan on nähdä tammi-helmikuun aikana mahdollisimman monta lintulajia TLY:n alueella. Kilpailu saattaa jonkun mielestä olla aivan turha; ainakin osallistujamäärä viihtelee siihen. Viime talvi oli tosin ankara, mutta jokainen yhdistyksen jäsen varmasti kävi ainakin kerran tai pari maastossa. Miksi kilpailuun otti osaa vain muutama lintumies? Tämän kaltaista kilpailua toivottiin aikoinaan runsaasti, joten syy ei voi olla kiinnostuksen puutteessa. Innostakoon talvipinnakisa talvella horrokseen vaipuvaa lintumiestä retkeilemään ja kilpailemaan leikkimielellä voitosta. Onhan kirjallisuuden tutkiminen hyödyllistä, varsinkin talvella, mutta onhan elävä lintu kauniimpi kuin kirjan kuva. Siispä yritetään tänä talvena uutta talvipinnakisaennätystä, sillä talvesta on tulossa leuhdohko.

Tämän vuoden tynkäkisassa tehtiin kuitenkin uusi komea ennätys. Voittajaksi selviytyi Jorma Kirjonen, jonka tuloksena oli 83. Vuonna 1986 kisan voitti Henry Laine tuloksella 82 ja vuonna 1985 Hannu Klemola tuloksella 69. Kolmen kilpailuvuoden aikana on nähty kaikkiaan 110 lintulajia. Tänä vuonna lajeja oli yhteensä 85. Aikaisempina kahtena vuotena on havaittu seuraavat lajit, joita ei nyt havaittu: silkkiuikku, laulujoutsen, gavia sp, merihanhi, tavi, jouhisorsa, lapasotka, pilkkasiipi, mustalintu, kyhmy- ja alliaahka, merisirri, taivaanvuohi, tunturipöllö, suopöllö, sepel- ja uuttukyyhky, kiuru, kottarainen, punarinta, rautiainen, vihervarpunen, pyrstötiainen, pähkinänakeli ja kirjosiipikäpylintu.

Vuoden 1987 talvipinnakisan tulokset:

1. Jorma Kirjonen	83 lajia
2. Tapio Lineri	60
Jyrki Normaja	60
4. Rauno Laine	58
5. Heikki Heikkilä	46
6. Tapani Veistola	44

Kilpailussa nähdyt lintulajit

Luettelossa osallistujat on numeroitu seuraavasti: Kirjonen 1, Lineri 2, Normaja 3, Laine 4, Heikkilä 5 ja Veistola 6.

Kaikki kilpailuun osallistuneet havaitsivat seuraavat lajit: sinisorsa, telkkä, isokoskelo, kana- ja varpushaukka, huuhkaja, varpuspöllö, peltopyy, fasaani, harmaalokki, harmaapäätikka, käpytikka, pulu, räkätti- ja mustarastas, tali-, sini-, kuusi-, töyhtö- ja hömötiainen, närhi, harakka, varis, naakka, varpunen, peippo, viherpeippo, urpiainen, hemppo, punatulkku, keltasirkku ja kanadanhanhi. Yhteensä siis 32 lintulajia.

Laji	1	2	3	4	5	6
Pikku-uikku	X		X	X		
Kyhmyjoutsen	X	X	X	X	X	
Merimetso	X					
Tukkasotka	X	X	X	X	X	
Tukkakoskelo	X	X	X	X	X	
Alli	X			X		
Haahka	X					
Uivelo	X					
Riskilä	X					
Nokikana	X	X	X	X	X	
Tuulihaukka	X					
Hiiirihaukka	X					
Ampuhaukka	X		X	X		X
Merikotka	X			X		
Maakotka	X	X	X	X		
Hiiripöllö	X					
Helmpöllö	X					
Viirupöllö	X					
Lehtopöllö	X	X	X	X	X	
Sarvipöllö	X					
Metso	X			X	X	
Teeri	X	X	X	X	X	
Pyy	X	X	X		X	
Riekkö	X			X	X	
Naurulokki	X			X	X	
Kalalokki	X			X		
Merilokki	X					
Jänkäkurppa	X	X	X			X
Pohjantikka	X					
Palokärki	X	X	X	X	X	
Pikkutikka		X	X			
Turkinkyyhky	X	X	X	X	X	
Tunturikiuru	X	X	X			X
Tilhi	X	X	X	X		X
Koskikara	X	X	X	X		X
Hippiäinen	X	X	X	X		X
Pattatiainen	X	X	X	X		X
Puukiipijä	X	X	X	X		X
Lapinharakka	X	X				
Korppi	X	X	X	X	X	
Mustavaris	X					
Pähkinähakki	X					
Pikkuvarpunen	X	X	X	X		X
Järripeippo	X	X	X	X		
Nokkavarpunen	X	X	X			X
Tundraurpiainen	X	X	X	X	X	
Vuorihemppo	X		X			X
Isokäpylintu	X	X				
Pikkukäpylintu	X	X	X	X		X
Taviokuurna		X				
Pulmunen	X					
Pajusirkku	X	X	X			
Tikli	X					
	83	60	60	59	46	44

Kuusikon kätköistä eli tiedonantoja, muistelmia, vastineita jne.

TLY:n

määrittäjämestaruuskilpailu

Varsinais-Suomen määrittäjämestaruus ratkaistiin jo viidennen kerran. Leo Karlson oli laatinut kilpailun tälläkin kertaa. Diakuvia näytettiin 50, joista linnut piti tunnistaa lajilleen oikein. Oikeasta määrityksestä sai + 3, väärästä -2 ja tyhjästä 0 pistettä. Parhain mahdollinen kokonaispistemäärä oli 150.

Kilpailussa jokaisesta lintuheimosta oli vähintään yksi kuva: lajivalikoima muodostui siten monipuoliseksi. Superraritetteja ei kuvissa ollut; tosin mehiläissyöjä ja ruskohaikara vilahdivat valkokankaalla. Tavallisista lajeista otetut kuvat olivat joko alivalotettuja tai kuvattu mahdollisimman kieroista kuvakulmasta. Kilpailu oli vaikea, edellisvuosien tasoinen.

Määrityskisa oli todella tasainen, niinpä ensimmäinen sija jaettiin. Juniorisarjan voitto ei vaatinut tänä vuonna aivan maksimisuoritusta, sillä osallistujamäärä oli tavallista pienempi. Varsinaisen kilpailun voittajat saivat haltuunsa Juha Vuorisin lahjoittaman meriharakka-aiheisen pienoisteistoksen. Kummankin sarjan voittajille yhdistys tilaa ensi vuodeksi Lintumies -lehden.

Juniorit

1. Tapio Lineri	82
2. Kalle Rainio	64
3. Mikko Heinonen	50
4. Samu Numminen	45
5. Samu Nurmi	40

Kilpailun parhaat olivat:

1. Markku Huhta-Koivisto	129
Tapani Numminen	129
3. Jarmo Komi	128
4. Hannu Friman	124
5. Jarmo Laine	121
6. Hannu Jännes	108
7. Jari Helstola	107
8. Pekka Nikander	106
9. Bertil Blomqvist	105
Jukka J. Nurmi	105
11. Hannu Kornamo	104
Pasi Laaksonen	104
13. Jukka K. Nurmi	103
14. Mikko Tamminen	94
15. Jukka Sillanpää	93
16. Simo Veistola	92
Annika Forsten	92
18. Vesa Partanen	85
19. Jyrki Normaja	81
20. Vesa Multala	80

Ornitologi!

Tiedätkö etelänsuosirrin pesimäpaikan? Ympäristöministeriö teettää parhaillaan etelänsuosirrin (*Calidris alpina schinzii*) suojelusuunnitelmaa, jonka tarkoituksena on mm. selvittää etelänsuosirrin levinneisyyttä ja pesimäympäristön valintaa Suomessa.

Tiedossamme on viime keväältä 24 varmaa reviiriä Porin rannikolta, 13 Merenkurkun seu-

dulta, 5 Jurmosta ja 1 Lemusta. Hangon ja Oulun seudun pesimätiedot puuttuvat.

Jos tiedossasi on etelänsuosirrin pesimäpaikka, ilmoita siitä meille. Kaikki tiedot ovat erittäin tärkeitä, koska etelänsuosirrit ovat nyt suojelun tarpeessa. Antamasi tiedot ovat luotamuksellisia. Pesäpaikan sijainnin lisäksi tulisi ilmoittaa sen laatu (mm. kasvillisuus) mahdollisimman tarkasti. Ole hyvä ja lähetä havaintosi osoitteeseen:

Martti Soikkeli
Biologian laitos
Turun yliopisto
20500 Turku

Kokouskutsu

Yhdistyksen tammikuun yleiskokous järjestetään maanantaina 4.1.1988 kello 18.00 alkaen Turun yliopiston luentosalissa XIV. Ohjelmassa on TLY:n karsintakilpailu Yleisradion äänitietokilpailuun.

Esityslista

1. Kokouksen avaus
2. Laillisuus ja päätösvaltaisuus
3. Pöytäkirjan tarkastajien valinta
4. Ilmoitusasiat
5. Työjärjestyksen hyväksyminen
6. Karsintakilpailu Yleisradion linnunäänikilpailuun
7. Muut mahdolliset asiat
8. Kokouksen päättäminen

Yleisradio järjestää Veikko Neuvosen toimesta helmi—maaliskuussa lintuyhdistysten välisen äänitietokilpailun radiossa. Yhdistysten joukkueisiin kuuluu kolme lintumiestä, jotka osallistuvat kilpailuun kotikaupunkinsa studiossa ja ovat sieltä yhteydessä toisiinsa ja Helsinkiin. Kilpailussa riittää kotimaan siivekkäiden äänien tunteminen. Pääasiassa lajisto on tuiki tavallista, mutta laulutapa saattaa olla poikkeuksellinen tai ääninäytteessä on monia lintulajeja, jotka kaikki tulisi tunnistaa. Aikaisemmin Neuvosen pitämässä pienissä äänitietokilpailuissa on ollut mm. kukkuva korppi.

TLY:n karsintakilpailussa on 30—40 lintulajia. Kolme parasta valitaan edustamaan TLY:tä Yleisradion äänitietokilpailuun. Lisäksi heille nimitetään varamiehet. Toivomme runsasta osanottoa TLY:n karsintakilpailuun!

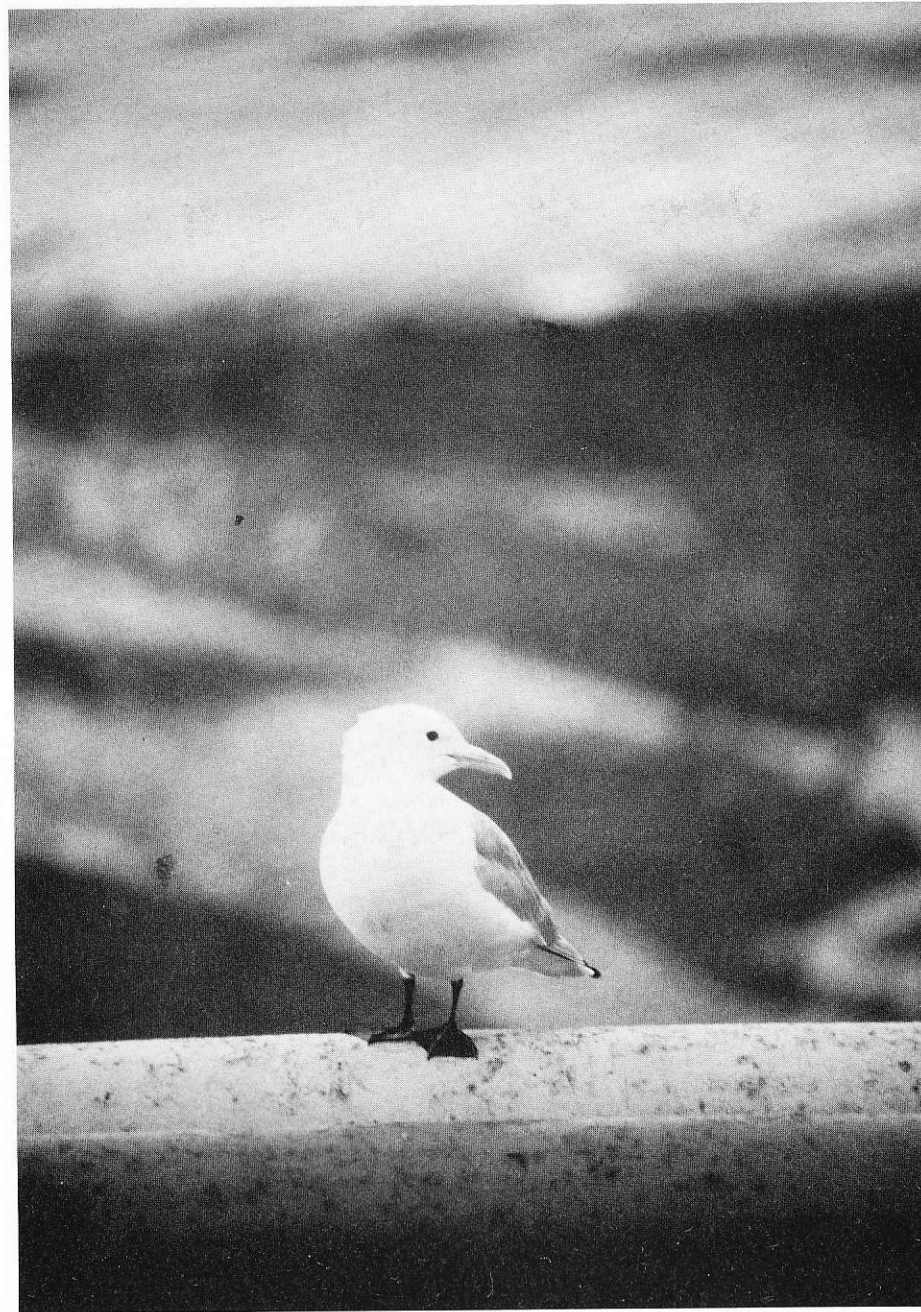
Oikeat vastaukset juttuun: Muis-tatko pinnat 1987.

1. Partatiainen (Sauvo, Tapilanlahti)
2. Pikku-uikku (Naantali, satama)
3. Riuttatiira (Maalahti)
4. Amerikanhaapana (Espoo, Laajalahti)
5. Lumihanhi (Pori, Preiviikinlahti)
6. Kattohaikara (Perniö, Saarenjärvi)
7. Sinisiipitavi (Uusi-Värtsilä, Sääperi-järvi)
8. Nummikirvinen (Turenki, sokeritehdas)
9. Isovesipääsky (Sonkajärvi)
10. Niittysirkku (Korppoo, Utö)
11. Mustajalkatylli (Korppoo, Jurmo)
12. Mustakauluikku (Sipoo, Savijärvi)
13. Valkoposkitiira (Kitee)
14. Mustaotsalepinkäinen (Turku, Hirven-salo)
15. Lumihanhi (Tenhola, Prästkulla)
16. Isokirvinen (Pori, Leveäkari)
17. Kirjosiipiunilintu (Kaarina, Kuusisto)
18. Punapäänarsku (Uusikaupunki, Lies-luoto)
19. Mustaiibis (Perho)
20. Rusotasku (Espoo, Suomenoja)
21. Kääpiökerttu (Turku, Maaria)

Pisteitys

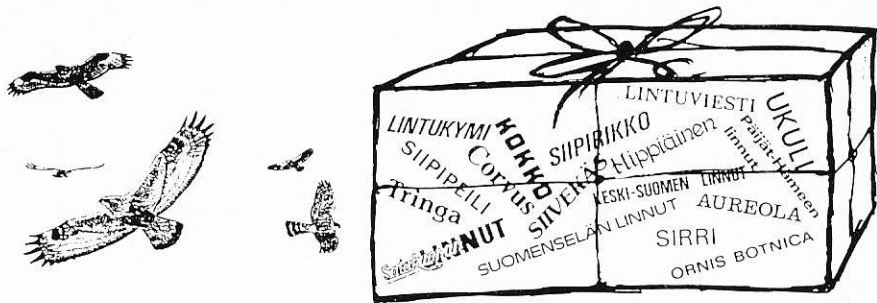
Oikea tieto +1, tyhjä ja väärä vastaus 0 pistettä. Varsinais-Suomen ulkopuolella asuville pikkurarihyvitys +1 pistettä.

- 18—21 p Hyvä juttu, olet kunnon Bongari, eikä muistissasikaan ole mitään vikaa.
- 10—17 p Kohtuullinen suoritus. Onko tiedonkulussa jotain vikaa?
- 5— 9 p Pinnatietosi ovat heikot
- 0— 4 p Häpeä! Et voi kutsua itseäsi min-kään tason bongariksi.

Vanha pikkukajava innostakoon lintumiehiä talviseen luontoon nuoria kajavia löytämään. Kuvannut J. Kääriä.

LINTULEHTIPAKETTI

Tilausohje:

Valitse omaan pakettiin vähintään 130 mk:n edestä lehtiä ja tilaa se pankkisiirrolla maksamalla tilaushintojen summa tilille Lintulehtipaketti/Juvaste, 80510 Onttola (p. 973-801293), SYP Joensuu—Niinivaara 218020-68555. Muista merkitä tilaukseesi lehtien tunnusnumerot (tai nimet) ja alueyhdistyksesi. Paketin kautta ei toimiteta osoitealueesi eikä yhdistyksesi lehteä. Maaliskuun jälkeen ei tilauksia vastaanoteta, eikä osoitteen-

muutoksia hoideta keskitetysti. Tammikuussa 1989 tilaajille toimitetaan entiseen tapaan lehtien kokoomasisällysluettelo, jossa on myös lisäinformaatiota seuraavaa tilausta varten.

Taulukossa on lehtien nimen, kotipaikan ja yhdistyslyhenteen jälkeen ennakkotietona lehtien painoasu- (L = ladottu, P = painettu, M = monistettu), sivumäärä- ja numeromäärätiedot, pakettihinnat ja hinnat/A5-sivu sekä v. 1987 pakettitilauksmäärät.

1. Aureola, Oulu	PPLY	A5P	130s/4	20 mk	15,3p	130
2. Corvus, Porvoo	PSLY	A5L	48s/1	7 mk	14,6p	135
3. Hippiläinen, Suupohja	SpLY	A5M	120s/4	16 mk	13,3p	81
4. Keski-Suomen Linnut, Jyväskylä	KSLY	A5L	128s/4	19 mk	14,8p	151
5. Kokko, Rovaniemi	LLY	A5P	48s/1	7 mk	14,6p	106
6. Lintukymi, Hamina	KyLY	B5L	32s/1	7 mk	15,2p	163
7. Lintuviesti, Tampere	TaLY	B5L	144s/4	28 mk	13,8p	199
8. Ornis Botnica, Kokkola	KPLY	A5P	200s/3	28 mk	14,0p	136
9. Ornis Karelica, Lapp. ranta	EKLY	B5L	48s/1	10 mk	14,5p	170
10. Päijät-Hämeen Linnut, Lahti	PHLY	A5P	136s/4	21 mk	15,4p	180
11. Satakunnan Linnut, Pori	PLY	A5P	180s/4	25 mk	13,9p	159
12. Siipipeili, Vaasa	MkLY	A5L	104s/2	15 mk	14,4p	119
13. Siipirikko, Joensuu	PKLY	A5P	128s/4	17 mk	13,3p	165
14. Siivekäs, Kuopio	PSLM	A5L	120s/4	18 mk	15,0p	114
15. Sirri, Kemi	Xenus	A5L	60s/1	9 mk	15,0p	107
16. Suomenselän Linnut, Alavus	SSLY	A5L	180s/4	26 mk	14,4p	175
17. Tringa, Helsinki	Tringa	B5L	160s/4	30 mk	14,2p	170
18. Ukuli, Turku	TLY	A5L	208s/4	32 mk	15,4p	167

Keskustelun avaaja
Palkansaajan puolesta puhuja

Turun Päivälehti

- työmarkkina uutisia
- taloustapahtumia
- kunnallispolitiikkaa

TLY:n osoitemuistio 1987

Hallitus

Puheenjohtaja Rauno Laine, Rauhankatu 9 b B 43, 20100 Turku, p. 921-304 562
Varapuheenjohtaja Simo Veistola, It. Pitkätie 18 D 73, 20520 Turku, p. 921-330 224
Rahastonhoitaja Juha-Pekka Penttilä, Ylitie 22, 20810 Turku, p. 921-357 381
Sihteeri Jyrki Normaja, Eerikinkatu 27 B 24, 20100 Turku, p. 515 371
Kirjamyynä Annika Forsten, Aurakatu 20 A 5, 20100 Turku, p. 318 404
LYL-aluevastaava Hannu Klemola, Vähä-Heikkiläntie 50, 20810 Turku, p. 355 603
Jäsen Pekka Rautsala, Nisse Kavonkatu 6 A 1, 20610 Turku, p. 443 741
Jäsen Tapio Lineri, Vartiovuorenkatu 7 A 1, 20700 Turku, p. 319 320
Jäsen Pekka Alho, Aninkaistenkatu 16 A 36, 20110 Turku p. 514 696
Jäsen Jyrki Matikainen, Talinkorventie 18 A 25, 20310 Turku, p. 397 350

Ukuli

Päätoimittaja Vesa Partanen, Rientolankuja, 20750 Turku, p. 442 397
Raporttitoimittaja Tapani Veistola, Hämeenkatu 14 B 21, 20500 Turku, p. 333 081
Kuvatoimittaja Pekka Rautsala, Ks. Hallitus
Irtonumeromyyjä Tapio Lineri, Ks. Hallitus
Kääntäjä Kai Winqvist, Puimalankuja 4 A 3, 20720 Turku
Artikkelitoimittaja Jyrki Normaja, Ks. Hallitus

Arkistot

Lintuhavaintoarkisto Pekka Rautsala, Ks. Hallitus
Suoarkisto Antti Karlin, Kalevantie 15 A, 23100 Uusikaupunki, p. 922-24 040
Järvilintuarkisto Asko Suoranta, Koukkarinkatu 4 C, 20610 Turku, p. 921-446 619

Jurmon lintuasema

Asemanhoitaja Veijo Vänskä, 21650 Lillander, p. 926-54 258
Vara-asemanhoitaja Jyrki Matikainen, Ks. Hallitus
Rengastusvastaava Vesa Multala, Hoviherrankatu 5 A 3, 20780 Kaarina, p. 433 697

Jäsentiedote

Tiedotusvastaava Jyrki Normaja, Ks. Hallitus

LYL-edustus

Rauno Laine, Ks. Hallitus
Simo Veistola, Ks. Hallitus
Hannu Lahtonen, Raatimiehenpolku 10 A 6, 20750 Turku, p. 446 768
Juhana Piha, Kellonsoittajankatu 2 as 12, 20500 Turku, p. 515 993
Juha Vuorinen, Ks. Tilintarkastus

Toimikunnat

Toimikuntavastaava (tiedottaja) Tapani Veistola, Ks. Ukuli
Atlastoimikunta Esko Gustafsson, Kerttulinkatu 12 A, 20500 Turku, p. 28 123
Julkaisutoimikunta Jyrki Normaja, Ks. Hallitus
Petolintutoimikunta Seppo Pekkala, Vaskitorvenkatu, 20840 Turku, p. 333 505 t

Muut toimikunnat Ota yhteys Toimikuntavastaavaan

Harvinaiset linnut Turun Aluerariteettikomitea

Puheenjohtaja Tom Lindroos, Kerttulinkatu 15 F, 20500 Turku, p. 516 826
Sihteeri Tapani Numminen, Sähköyhtiö 7 A, 21530 Paimio, p. 732 783

Lintuatlas

Atlasvastaavat
Turun seutu Pekka Alho, Ks. Hallitus
Jyrki Matikainen, Ks. Hallitus
Sisämaa Heikki Heikkilä, Leningradinkatu 11 C, 20310 Turku, p. 390 372
Salon seutu Seppo Säilylä, Uudenmaankatu 6 B, 20500 Turku, p. 336 416
Saaristo Esko Gustafsson, Ks. Atlastoimikunta
Vakka-Suomi Rauno Laine, Ks. Hallitus

Uudet jäsenet ja osoitteen muutokset

Jäsensiheteeri Simo Veistola, Ks. Hallitus

Tilintarkastus

Sinikka Jalonen, Kuninkaankartanonkatu 6 as 14, 20810 Turku, p. 354 764
Juha Vuorinen, Katunpää 2 C 11, 20610 Turku, p. 531 213

Summaries of the Main Articles

translated by Kai Winqvist

Night bird censuses on Aasla in 1979—85 by L.Saari

Night active birds were censused 15 times in May-June 1979—85. Table 1 shows the number of territories for the species in each census. Table 2 shows the number of Woodcocks (*Scolopax rusticola*) observed in 30 min. periods during the night. Table 3 shows the corresponding data of Nightjars (*Caprimulgus europaeus*). Table 4 compares the number of territories of five selected species in line transect censuses in 1976—85 and in night bird censuses 1979—85, respectively. It is concluded that line transects seriously underestimate the numbers of Woodcock and Thrush Nightingale (*Luscinia luscinia*).

Come to Jurmo to ring! by V. Vänskä

New instructions have been taken into use at the bird station of Jurmo in the Turku archipelago. The condition of the station building has been ameliorated. There are plenty of nets, daily allowances are paid and the traffic connections are good. Ringers are only wanted now.

Information etc.

The fifth identification competition of the SW of Finland was drawn up by the venerated veteran L. Karlson. There was an abundant selection of species, but extreme rarities were precluded. The competition was difficult and even. M. Huhta-Koivisto and T. Numminen shared the victory. T. Lineri won the junior series.

M. Soikkeli from the biological department of the Turku university exhorts ornithologists to return their records on nesting Dunlins (*Calidris alpina*), southern race, in order to materialise a conservation plan.

The winter tick competition in 1986 by R. Laine

The idea of the winter tick competition was to gather as many ticks as possible during January and February 1986. People were listless to participate, one plausible explanation may be the severity of the winter. However, the winner, J. Kirjonen, made a praiseworthy new record: 83 species. The six participants all together recorded 85 different species.

The autumn migration in the SW of Finland in 1986 by H. Klemola etc.

The bird autumn was relatively good. The amount of those who returned their records increased slightly. The Swift (*Apus apus*) was the speciality and common topic of the autumn. The species suffered from some kind of disturbance in its migration. The poor swifts managed to eke out their living until November, the last being recorded on November 27th. However, e.g. waders were few. That might stem from the fact that the Jurmo station was badly manned during the best period of the migration of the waders.